

Taktika a technika zásahu organizované bezpečnostní složky proti psychóze davu

Tactics and technique of the response of law enforcement agency
against crowd psychosis

Milan Staněk

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Milan STANĚK**

Osobní číslo: **A08714**

Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**

Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Taktika a technika zásahu organizované
bezpečnostní složky proti psychoze davu**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou psychologie davu, definujte davové situace a analyzujte jejich příčiny.
2. Uvedte účast bezpečnostní komunity na zásazích Policie České republiky a soukromých bezpečnostních služeb.
3. Stanovte vybavení a výstroj pořádkových jednotek.
4. Popište taktiku a techniku zásahu bezpečnostní složky, legislativu a předpokládaný vývoj.
5. Zpracujte metodiku pro použití v zásahu proti vystoupení davu na sportovních, extrémistických a demonstračních pochodech majících prvky protiprávního jednání a nežádoucího násilí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František. Komerční bezpečnost: soukromé bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007. 338 s. ISBN 978-80-7357-309-6.**
2. **LAUCKÝ, Vladimír. Speciální bezpečnostní technologie. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0.**
3. **LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti I. Vyd. 3. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. 81 s. ISBN 978-80-7318-889-4.**
4. **LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.**
5. **HURTA, Josef; LAUCKÝ, Vladimír. Management bezpečnostního inženýrství. Vyd. 1. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. 172 s. ISBN 80-7318-412-5.**
6. **LE BON, Gustav. Psychologie davu, Praha: KRA, 1994. 159 s. ISBN 80-901527-8-3**
7. **ŠEVCÍK, Roman; SUDOVA, Alena. Služba pořádkové policie. Brno: Vyšší policejní škola Mv v Brně, 2008. 118 s.**

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

25. února 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

23. května 2011

Ve Zlíně dne 25. února 2011

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

V bakalářské práci je rozebrána problematika zásahu bezpečnostních složek proti vystoupení agresivního davu na různých akcích. Práce je rozdělena do dvou základních kapitol – část teoretickou a část praktickou. Teoretická část se zabývá psychologií davu, jednotlivými bezpečnostními složkami, které se podílejí na zásahu proti davu a jejich materiálním zabezpečení a je zde analýza legislativy, která s touto problematikou souvisí. V praktické části je zpracována metodika zásahu proti vystoupení davu na různých akcích typu extrémistických a demonstračních pochodů s prvky protiprávního jednání.

Klíčová slova: psychologie davu, pořádkové jednotky, antikonfliktní tým, bezpečnostní opatření.

ABSTRACT

There is a study on mob violence anti-riot units use of force in this bachelor work. It has been divided into two main chapters – theory such as mob psychology, law enforcement units taking part in the fight against the mob, their material equipment and legal pillar of their activities; and practical part – methodology of the use of force against the mob during the various extremist or demonstration displays with the signs of illegal behavior.

Key words: mob psychology, anti-riot units, anti-conflict team, security measures

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu JUDr. Vladimírovi Lauckému za odborné vedení mé práce a cenné připomínky a rady. Dále bych pak chtěl poděkovat svým rodičům za podporu po celou dobu mých studií.

Motto

„Armáda beranů, kterou vede lev je silnější,
než armáda lvů, kterou vede beran.“

Napoleon Bonaparte

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PSYCHOLOGIE DAVU	12
1.1 DEFINICE DAVOVÝCH SITUACÍ	13
1.2 PŘÍČINY DAVOVÝCH SITUACÍ.....	14
1.2.1 Osoba vůdce davu	15
1.3 VLASTNOSTI DAVU	16
1.4 VLIV MÉDIÍ	17
2 BEZPEČNOSTNÍ SLOŽKY ZASAHUJÍCÍ PROTI DAVU	19
2.1 POŘÁDKOVÉ JEDNOTKY PČR	19
2.1.1 Pořádkové jednotky krajských ředitelství PČR.....	20
2.1.2 Speciální pořádkové jednotky	21
2.1.3 Organizace pořádkových jednotek	22
2.1.4 Příprava a výcvik pořádkových jednotek	26
2.2 ANTI-KONFLIKTNÍ TÝM	27
2.2.1 Historie AKT.....	28
2.2.2 Využití a úkoly AKT	29
2.2.3 Členové AKT	30
2.3 VYBAVENÍ A VÝSTROJ POŘÁDKOVÝCH JEDNOTEK A AKT	31
2.4 TECHNIKA A TAKTIKA ZÁSAHU ZE STRANY PČR.....	35
2.4.1 Komunikace mezi členy pořádkové jednotky	39
2.5 SOUKROMÉ BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY.....	41
3 POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ	45
3.1 ANALÝZA ZÁKONNÝCH PODMÍNEK PRO POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ	45
3.2 APLIKACE VYBRANÝCH DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ	49
4 ANALÝZA LEGISLATIVY	56
4.1 ZÁKON Č. 273/2008 SB., O POLICII ČESKÉ REPUBLIKY	56
4.2 ZÁKON Č. 200/1990 SB., O PŘESTUPCÍCH	61
4.3 ZÁKON Č. 141/1969 SB., TRESTNÍ ŘÁD.....	62
4.4 ZÁKON Č. 40/2009 SB., TRESTNÍ ZÁKON	63
4.5 ZÁKON Č. 84/1990 SB., O PRÁVU SHROMAŽŔOVACÍM	64
4.6 DALŠÍ ZÁKONY SOUVISEJÍCÍ SE SHROMAŽŔOVACÍM PRÁVEM.....	67
II PRAKTICKÁ ČÁST	69
5 METODICKÝ POSTUP PŘI ZÁSAHU PROTI DAVU	70

5.1	FÁZE PŘED OPATŘENÍM.....	71
5.2	FÁZE OPATŘENÍ	76
5.3	FÁZE PO OPATŘENÍ	81
6	PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ.....	82
	ZÁVĚR	84
	RESUMÉ	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	88
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	91
	SEZNAM OBRÁZKŮ	92
	SEZNAM PŘÍLOH.....	93

ÚVOD

Téma svojí bakalářské práce jsem si vybral z toho důvodu, že když jsem před třemi lety nastupoval k Policii České republiky, byl jsem zařazen do nově vznikající Speciální pořádkové jednotky, která v té době vznikala v Brně. V té době se vzbudil můj zájem o problematiku zásahu bezpečnostních složek proti agresivnímu davu. Na obvodním oddělení, kde momentálně v rámci Policie České republiky působím, jsou tři policisté, kteří jsou zařazení v Antikonfliktním týmu, který v loňském roce nově vznikl ve Zlínském kraji. Navíc i já jsem již měl možnost v praxi se podílet na opatřeních, která byla podniknuta právě proti vystoupení davu s projevy protiprávního jednání, a proto je mi tato problematika blízká. Jsou to někdy situace, kdy se fotbalové stadiony nebo ulice mění doslova ve válečnou zónu, všude okolo je chaos, praskání skel, adrenalin, vysoký tep a zostřené vidění, do toho výbuchy zásahových výbušek a křik.

Tato problematika se dotýká široké veřejnosti, protože dochází k nárůstu agresivní chování některých sportovních fanoušků, zejména těch fotbalových a taky k radikalizaci různých extrémistických hnutí a organizací. Zásahy bezpečnostních složek jsou vždy řádně medializovány a u veřejnosti panují rozdílné názory na složky typu pořádkových jednotek. Je nutné si uvědomit, že se jedná o specializované útvary policie, jejichž prioritním úkolem je obnovení nebo zachování veřejného pořádku, v případě pořádkové jednotky se jedná čistě o represivní nástroj. Mou snahou je představit tyto složky jako plně profesionální a vycvičenou a hlavně nepostradatelnou součást policie, která zasahuje až v případech, kdy jsou vyčerpány veškeré mírnější možné prostředky.

V úvodu své práce jsem se zabýval samotnou psychologií davu, která ve své podstatě mění charakter lidí, kteří se stávají součástí davu. V dalších kapitolách jsem se zabýval bezpečnostními složkami, které se na zásahu proti davu podílejí, zejména se jedná o pořádkové jednotky a antikonfliktní tým. Provedl jsem i analýzu legislativy, která s problematikou shromáždění většího počtu lidí souvisí a je s ní spojená. Pokusil jsem se vysvětlit vnitřní souvislosti, které jsou úzce spjaty se zásahem proti davu a přiblížit proces, který takovému zásahu předchází a zmapovat obtíže, které tento proces doprovázejí. Cílem bylo poukázat na fakt, že nejde jenom o samotný zásah proti davu ale o soubor činností, které doprovázejí již samu přípravu na opatření chystané v souvislosti s pořádáním různých kulturních nebo sportovních akcí.

Ve své práci bych chtěl přiblížit tuto problematiku široké veřejnosti a chtěl bych vyvrátit hypotézy, které zastává i spousta lidí z řad policistů. Jednou z nich jsou pochyby o užitečnosti antikonfliktního týmu v rámci policie a druhou je, zdali potřebuje policie pořádkové jednotky v takovém počtu, s jakým momentálně disponuje.

Cílem práce pak je zpracovat metodiku pro použití v zásahu proti davu. Zde jsem vyzdvihl některé technicko-taktické zásady, které mají přímý vliv na úspěšné provedení celého opatření směřujícího k potlačení negativních projevů davu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PSYCHOLOGIE DAVU

Dav je něco co tvoří vlastní druh suverénní moci. Tuto moc si dav (alespoň po dobu svého trvání) přisvojil a zlegitimizoval sám. S touto mocí se musí počítat, neboť právě tato moc neochvějného davu tvořila historii, když svrhávala panovníky, zapříčinila mocenské převraty, ničila vžitě tradice a v mnoha případech se následně sama chopila legitimní vlády. Dav je fascinující svojí silou a odhodláním, proto velmi často dochází k tomu, že díky právě těmto vlastnostem se stává ještě silnějším a odhodlanějším, neboť právě tyto vlastnosti přitahují další jedince, kteří jsou takto fascinováni.

Gustav Le Bon (7.5.1841 – 13.12.1931) byl amatérský fyzik, sociolog, archeolog, ale hlavně sociální psycholog a jeho nejvýznamnější práce byla Psychologie davu. V tomto svém díle se zabýval samotnou psychologií davu, jeho vnitřními pohnutkami a myšlením. Důležitá je vlastnost, kdy se mnohdy ze vzdělaného a civilizovaného jedince stává v davu primitivní tvor, který ztrácí zábrany a dochází k potlačení jeho vlastní osobnosti do takové míry, že se dopouští věcí, kterých by se jako samostatně myslící bytost nikdy nedopustil.

Má bezděčnost, prudkost, divokost a také nadšení a hrdinství primitivních bytostí. A blíží se jim i snadností s jakou na sebe nechá působit slovy a představami, a jak se nechává vést k činům, poškozujícím jeho vlastní zájmy. Jedinec v davu je jako zrnko písku obklopené jinými zrnky, kterými zmítá vítr podle libosti. [5]

Dav vykazuje některé charakteristické vlastnosti, které mají přímý vliv na jeho chování a jednání a za určitých okolností, jako je rozpoznání skrytých nebo vnějších rozkazů, se dá předvídat i jeho další vývoj. Promyšlené a cílené jednání jednotlivce je nahrazeno neuvědomělou činností davu. Lidé v tomto davu mají úplně nové vlastnosti, které se naprosto odlišují od vlastností jedinců, ze kterých je dav složen. Je tak, přechodně vytvořena nová kolektivní duše s velmi určitými vlastnostmi, myšlenky a city jsou nasměrovány stejným směrem, vědomá osobnost člověka se vytrácí. Proto se dav neustále vyvíjí a není jednoduché jej ovládat. Ale aby došlo ke vzniku takového davu je zapotřebí, aby jej spojila nějaká náhoda, vliv určitého podnětu a z počátečního seskupení vzniká dav organizovaný. U těchto davů chybí vědomí odpovědnosti, neboť jedinec v davu se liší od jedince samostatného, on myslí a cítí jinak, protože dochází k různým kombinacím původních vlastností a vznikají vlastnosti nové – jakási kolektivní duše. Jestliže se někdo stane účastníkem davu, dochází k tomu, že vzrůstající pocit vlastní moci mu umožní

uvolnit se a on tak podlehe pudům, které by za normálních okolností bez problému potlačil. Jeho zájem je obětován ve prospěch kolektivu a každý čin davu je velmi nakažlivý a dochází k šíření psychózy, která se projevuje nezodpovědným chováním, vlivem anonymity, kterou dav poskytuje a s tím spojený pocit naprosté beztrestnosti. Právě absence strachu z možného trestu vede k tomu, že se dopouštějí těch nejhorších činů a porušují zákon. Vyskytují se zde vlastnosti, jako neschopnost rozumově uvažovat, absence kritického ducha a soudnosti a impulsivnost, potlačení pudu sebezáchovy, dav je nenávistný, nemyslíci, podléhající sugescím a demagogii. Dav přijímá absolutní pravdy nebo absolutní nepravdy, ne však na základě logické úvahy a v jejich rozlišení si za žádnou cenu nepřipouští svůj omyl. Davy vlastní jenom ničivou moc a jejich případná vláda bývá jen období zmatků a nevyzpytatelné anarchie. Jsou případy, kdy dav dokáže prosadit svoje názory a požadavky, které vnutí vládnoucí skupině, neboť jsou to právě státníci, kteří bedlivě sledují veřejné mínění a nezřídká mu podléhají. V takových situacích se stává dav usměřovatelem politiky, což nemusí být v demokraticky uspořádaných zemích vždy negativní jednání a může přinést pozitivní změny. Dokonce i média podléhají davu, když neustále zjišťují veřejné mínění, protože si jsou vědomi síly, kterou v sobě mohou masy vyvolat.

1.1 Definice davových situací

Dav lze zjednodušeně definovat jako jakékoliv shromáždění jedinců. Z hlediska legislativy by se vytvoření davu dalo definovat, podle zákona č. 84/1990 Sb. o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů, způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona, že občané mají právo se pokojně shromažďovat, kdy výkon tohoto práva slouží občanům k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací a názorů a k účasti na veřejných a jiných společenských záležitostech vyjádřením postojů a stanovisek. Za shromáždění ve smyslu tohoto zákona se považují též pouliční průvody a manifestace. Legislativou týkající se této problematiky se budu podrobně zabývat později, zde je nutné rozlišit různé druhy davů.

Gustav LE BON dělil davy na různorodé a stejnorodé, kdy různorodé byly buď anonymní (pouliční davy) nebo neanonymní (poroty, parlamenty atd.) a ty stejnorodé se dělily na sekty (náboženské, politické), kasty (kněžská, vojenská) a třídy (selská, měšťanská). Ve své práci se však tímto dělením zabývat nebudu. Důležitější je rozdělit davové situace podle

vzniku a to z legislativního hlediska. Jestli se jedná o zákonem povolené nebo nepovolené shromáždění. Další dělení by mělo být podle účelu, za jakým dav vznikl. A právě z těchto faktorů lze usuzovat chování davu a lze podle nich již částečně predikovat, zda hrozí riziko narušení bezpečnosti. Lidé v davu jsou spojeni určitou idejí a za účelem uskutečnění nějakých společných zájmů.

Obr. 1. Pochod fotbalových chuligánu ulicí [25]

1.2 Příčiny davových situací

Příčin může být několik a ne vždy je na místě hledat příčinu z původního účelu, za kterým se dav sešel. Například mohl být naplánovaný pokojný demonstrační pochod, za účelem vyjádření nějakého postoje či názoru nebo nesouhlasu a následně vlivem vnějších okolností došlo k nepokojům a narušení veřejného pořádku. Někdy se tyto vnější okolnosti dají předvídat, kdy třeba se v dnešní době již předpokládá, že pokud mají shromáždění stoupenci neonacistických idejí, budou se na místě vyskytovat i stoupenci vyznávající myšlenky anarchismu a přirozeně tak dojde ke střetu těchto dvou skupin. Jindy se tyto okolnosti předvídat nedají a to je v situacích, kdy dojde k iniciaci konfliktu. K tomu dochází v případech, kdy se v davu vyskytne jedinec, který nějakým svým excesem vyvolá narušení veřejného pořádku, například hodí dlažební kostku do výlohy. Tímto jednáním může strhnout další jednotlivce a někdy i celý dav a vznikne tak řetězec dalších protiprávních jednání. Dav si postupně začíná uvědomovat vlastní sílu, a jakmile se tak stane, jeho síla vzroste a lidem kolikrát nezbývá nic jiného než se jí podrobit. Člověk sdílí se zvířetem potřebu napodobovat.

Mezi příčiny masových nepokojů bývá nejčastěji pouze rozdílnost názorů a snaha vyjádřit s tímto nesouhlas, ale taky sociální frustrace. Přitom se jedná o názory týkající se rasy, náboženského vyznání, politického názoru, hospodářské situace, otázky národnostní příslušnosti, měnících se tradic atd. Spojující je spontánní vznik samotné situace a lidská touha po vzrušení a dobrodružství. Vede je touha prožít společného zážitku, který provází pocit uvolnění a silný emocionální prožitek, tak jak je to vidět na chování diváků na sportovních utkáních.

Na jednu stranu jsou davy součástí každodenního života ve velkých městech, ať už v obchodních centrech, kinech nebo na jiných místech. Zde jde pouze o náhodnou interakci účastníků se lidí bez jakýchkoliv známek davového jednání a tedy bez vzniku kolektivní duše. V takových případech stojí jedinci vedle sebe a uvědomují si přítomnost „těch druhých“, ale každý sleduje jen vlastní cíl, na který se zaměřuje.

1.2.1 Osoba vůdce davu

Přehánět, zdůrazňovat, opakovat a nepokusit se nikdy o rozumný důkaz – to jsou obvyklé způsoby argumentace řečníků na lidových schůzích. A stejnou přehnanost citů žádá dav i od svých hrdinů. Jejich vlastnosti a zdánlivé ctnosti, jež se ve skutečném životě nikdy nevyskytují. [5]

Není jednoduché naklonit si dav na svoji stranu a účinně s ním manipulovat. V historii se najde spousta příkladů skvělých manipulátorů, kteří dokázali odhadnout duši davu a využít jej ve svůj prospěch. Ovládnout dav nelze pomocí teoretických pravidel a zásad logiky. Člověk často nenajde sílu v sobě, a proto vyhledává něčí vedení. Vůdce davu je zpočátku pouze jen jeden z davu a až později se z něj vyprofiluje osobnost vůdce. Takovému vůdci jde o to na okamžik uchvátit dav a přimět ho jednat nějakým způsobem a za tímto účelem je nejefektivnější jít sám příkladem a chopit se iniciativy a působit na ty co nejnižší pudy davu. Dav si vyžaduje, aby jeho vůdce byl silné autority bez známek projevu slabosti a soucitu s často energickým projevem. K tomuto je nutné, aby byl dav již nějakým způsobem na tuto skutečnost připraven.

Celá společnost je ve všech svých vrstvách, podřízena vůli nějakého vůdce. Už od školních let až do doby, kdy nastoupí do zaměstnání, jsou lidé někým vedeni a tento má nad sebou další autoritu, které podléhá, čímž dochází k tomu, že lidé ztrácejí schopnost vést sebe sama. Je to pohodlný systém, který nevyžaduje vlastní přemýšlení. Člověk přijímá rozkazy

už od doby, co se postaví na vlastní nohy, od prvních krůčků, které udělá. Bere je přirozeně, jako součást života a proto neuvažuje nad jejich původem nebo nehledá vnitřní souvislosti. Rozkaz přichází z venku, je to podrobení se cizí vůli, o které se nedá diskutovat, podrobení, které krade svobodu. Rozkaz vytváří pevná pouta nadřazenosti a podřízenosti, ale ještě silnější pouto vzájemné závislosti.

Pokud se stane, že vůdce se vytratí a nenahradí jej někdo jiný, tak může dojít k rozpadu davu, který není schopen odporu. Tento fakt, kdy eliminace takového vůdce může vést k rozpadu davu nebo k jeho zklidnění, je z praktického hlediska velmi důležitý. Při samotném zásahu proti bouřícímu davu stačí identifikovat takového vůdce, a provést proti němu kroky, které by jej zbavily vůdčího postavení a pohlídat si případný vznik nových vůdců. Můžeme rozlišit vůdce krátkodobé a dlouhodobé. Dlouhodobí jsou lidé prosazující svoje názory, jako náboženské, politické, průmyslové a jejich cíl, je působit na masy dlouhodobě, proto je okamžité nebezpečí takového vůdce minimální. Dlouhodobé nebezpečí se posuzuje v závislosti na názorech, jaké prosazuje a hájí, jestli nemotivují k rasové diskriminaci nebo k potlačení jiných práv a svobod. Krátkodobí vůdci davu jsou mnohem nebezpečnější, neboť vykazují sklony ke zločinu. Tito vůdci vznikají například na sportovních utkáních nebo při extrémistických pochodech, jsou to většinou ty osoby, které jako první „zvednou ze země dlažební kostku“ za účelem dopuštění se protiprávního jednání. Tyto iniciátory je potřeba eliminovat již v počátku, kdy se takovým způsobem u nich projeví takový druh jednání.

1.3 Vlastnosti davu

Základní vlastnost davu je, že chce růst. A pokud se nejedná o ohraničený okruh lidí, neexistuje žádná hranice takového růstu. Z bezpečnostního hlediska není žádné vhodné opatření, které by mohlo úspěšně a dlouhodobě takovému růstu zabránit. Členové takového davu jsou si naprosto rovni a spojuje je nějaký cíl, směr, ke kterému se budou ubírat. Dav má tendence strhnout každého, kdo se bude v jeho okolí a blízkosti vyskytovat. Takové masy rozumí a slyší na hesla jako vlast, čest, morálka a proto jsou schopny oddanosti a nezištnosti. Dokáže tak vykonat spoustu činů pro dosažení svého sledovaného cíle. Rovnost v davu vzniká pozvolna, když jednotlivci ze kterých je složen nejprve popřou sebe sama, setřou se tak rozdílů, které za normálních okolností v běžném životě vnímá každý z nás (majetkové, vzdělání, společenské). Připomíná to smečku, která je vůbec nejstarší

formou lidského sdružování. Smečka se snažila dosáhnout svého cíle a svoji kořit po dlouhém štvání ulovit a vznikla vždy tam, kde bylo potřeba se spojit proti nějakému nebezpečí, na které by osamocený člověk nemohl stačit.

Všichni účastníci davu jsou koncentrováni na společný cíl, i když se tak mění pohled na realitu. Dav může dosahovat i pro něj negativních vlastností jako jsou hysterické záchvaty, panika, výbuchy agresivity z toho plynou různé reakce davu ať už útočné při projevech agresivity nebo obranně při pocitu strachu.

Nutno dodat, že nelze všechny negativní vlastnosti davu šablonovitě vztahovat absolutně na všechny davové situace. Jako příklady z ne tak dávné historie lze uvést průběh demonstrace v listopadu v roce 1989, kdy se zde neprojevovala žádná agrese nebo násilí ze strany demonstrujících.

Obr. 2. Fanoušci na fotbalovém stadionu [26]

1.4 Vliv médií

Není pochyb, že vliv masových sdělovacích prostředků na veřejné mínění je obrovský. V demokratických zemích je standardem, že toky informací a jejich široká dostupnost a neomezenost jejich rozšiřování nejsou kontrolovány ze strany státu. Média ovlivňují názory a postoje většiny lidí, ovlivňuje tak veřejné mínění, určují, co je správné, a co nikoliv.

A právě díky této možnosti neomezeného šíření informací si může každý vytvořit vlastní názor, byť ovlivněný médii, ale co je hlavní, díky těmto médiím má taky možnost ovlivnit samo veřejné mínění. Tímto se stává z médií účinná zbraň, která již v minulosti byla využita k různým propagandám, ať již režimových, politických, ekonomických nebo ekologických. Pokud někdo disponuje takovou zbraní, jako jsou média (nebo alespoň ví jak je využít), může s lidmi částečně manipulovat a podílet se tak na utváření jejich názorů a na vytváření celkového veřejného mínění. Za tímto účelem využívají různé firmy, politické strany, odborové organizace a další uskupení zaměstnance, kteří jsou odborně školeni na vytváření veřejného mínění a práci s médii.

Pomocí médií se můžou překrucovat fakta, a tak se dají i měnit dějiny lidstva. Mnohá média poslouchají příkazy „ze shora“ a plní objednávky podle požadavků. Reálný obraz skutečnosti je překrucován, díky tomu, že právě přes média se dovídáme, co se děje ve světě pracujeme jen s těmi informacemi, které jsou média ochotny nám sdělit a v jaké formě.

S tímto je spojený pojem manipulace neboli ovlivňování. K manipulaci se používají různé formy a metody přesvědčování a vždy jde o cílevědomou činnost s cílem změnit něčí chování, působit na sociální vazby. Manipulací lze dosáhnout pouze krátkodobých a dlouho netrvajících změn, zpravidla pouze pro dosažení jednoho aktuálního cíle.

Obr. 3. Policisté dehlížející na fotbalové fanoušky [27]

2 BEZPEČNOSTNÍ SLOŽKY ZASAHUJÍCÍ PROTI DAVU

V situacích, kdy dojde k vystoupení davu a začne docházet k protiprávnímu jednání nebo k chování, ze kterého lze usuzovat, že by mohlo dojít k protiprávnímu jednání, je nutné, aby proti davu zasáhla bezpečnostní složka. Vzhledem k tomu, že zásah proti malé nebo velké skupině osob či mohutných davů je velmi specifický, je potřeba, aby jej prováděla složka, která má patřičný výcvik a technicko taktické dovednosti. Z těchto důvodů je neúčinněji schopna zasáhnout pouze Policie České republiky (dále jen PČR). Za tímto účelem má PČR specializované složky a těmi jsou Speciální pořádková jednotka, Pořádková jednotka a Antikonfliktní tým. V případech, kdy se jedná o velké akce, jsou nasazeny i ostatní útvary PČR, které se podílejí na celkovém zvládnutí bezpečnostního opatření, jako jsou např. Dopravní inspektoráty k řízení provozu na pozemních komunikacích, Obvodní oddělení k vykonání potřebných administrativních úkonů, Služba kriminální policie a vyšetřování k provádění operativně pátrací činnosti a další.

Průběh davové situace si ovšem někdy vyžaduje, aby proti němu zasáhly nebo alespoň nějakým způsobem zakročily i složky soukromých bezpečnostních služeb. K těmto případům může dojít zejména na soukromých akcích, jako jsou venkovní technopárty nebo sportovní akce, zejména na fotbalových utkáních. Důvodem proč se tak může stát je to, že aktivace specializovaných složek PČR si vyžaduje určitý časový interval. Vzhledem k tomu, že za soukromou akci a její průběh si zodpovídá pořadatel, nebývají tyto specializované složky PČR na místě konání akce od začátku jejího průběhu (nejde-li např. o fotbalové utkání, které je dopředu označené za rizikové) a zasáhnou až v případě, kdy již dojde k nějakému protiprávnímu jednání nebo závažnému ohrožení veřejného pořádku.

2.1 Pořádkové jednotky PČR

Pořádkové jednotky PČR jsou součástí služby pořádkové policie a zejména plní úkoly, k jejichž zvládnutí je potřeba nasazení většího množství sil a takové, které si vyžadují speciální výcvik a vybavení. Tyto jednotky jsou veřejnosti známy ze zásahů proti různým demonstracím a i díky médiím se jejich obraz v očích široké veřejnosti jeví poměrně jako negativní. Protože neexistuje jiný útvar nebo bezpečnostní složka, která by byla schopna efektivněji nebo alespoň částečně zasáhnout proti davu nebo skupině osob, jsou Pořádkové jednotky nepostradatelnou součástí PČR.

Kromě úkolů jako je ochrana a obnova veřejného pořádku při kulturních nebo sportovních akcích, patří mezi další úkoly Pořádkové jednotky i zajištění ozbrojeného doprovodu při převozu cenin nebo jaderného materiálu, posiluje výkon hlídkové nebo jiné služby, podílí se v rámci Integrovaného záchranného systému při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací atd. Samozřejmě plní i úkoly, které jsou stanoveny Policií České republiky jako celku a vyplývají ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Právě díky obrovské flexibilitě, skvělému výcviku a kvalitní připravenosti jsou Pořádkové jednotky schopny plnit další množství nejrůznějších úkolů s ohledem na vnitřní bezpečnost podle aktuální situace.

Poté, co byl v roce 1990 rozpuštěn a zrušen Pohotovostní pluk VB ČSR nebyl na území ČR žádný útvar, který by dokázal plnit úkoly Pořádkové jednotky a profesionálně zakročit v případě potřeby. V roce 1992 vznikaly z nařízení ministra vnitra Pořádkové jednotky pod velením krajských ředitelství PČR. Tyto pořádkové jednotky tvořili policisté, kteří byli zařazeni na obvodních odděleních nebo na oddělení hlídkové služby a činnost v těchto jednotkách dělali nad rámec své pracovní náplně, kterou měli na útvarech svého zařazení. Z důvodu nedostatku finančních prostředků byly z počátku tyto jednotky velmi špatně vybaveny, kdy jejich vybavení bylo tvořeno převážně pozůstalou výstrojí Pohotovostního pluku VB z roku 1990 a v té době navíc neexistovala vhodná metodika k výcviku těchto jednotek. Až v roce 1995 byla v Praze z rozkazu tehdejšího policejního prezidenta plukovníka Oldřicha Tomáška zřízena Stálá pořádková jednotka, která čítala 160 policistů. V roce 2003 došlo k přejmenování Stálé pořádkové jednotky na Speciální pořádkovou jednotku.

V dnešní době existují u PČR dva druhy pořádkových jednotek, a to speciální pořádková jednotka (SPJ) a pořádková jednotka krajského ředitelství.

2.1.1 Pořádkové jednotky krajských ředitelství PČR

Koncepce pořádkových jednotek krajských ředitelství policie (dále jen PJ KŘP) je stejná od roku 1992, kdy tyto byly zřizovány přímo pod velením jednotlivých policejních krajských ředitelství. Členové těchto jednotek vykonávali tuto činnost nad rámec své pracovní činnosti, neboť byli zařazeni na obvodních/místních oddělení PČR a odděleních hlídkové služby PČR a zpravidla i nad rámec svojí pracovní doby. Nevýhodou u těchto jednotek je, že dislokace členů a techniky není na jednom místě, proto musí být rozhodnuto

o použití této jednotky dopředu tak, aby členové této jednotky obdrželi patřičné rozkazy. U této jednotky, vzhledem k tomu, že policisté v ní zařazení vykonávají běžnou službu na jiných útvarech, nelze zajistit pravidelný výcvik jejich členů a i spolupráce s ostatními složkami je navozena až při řešení konkrétní bezpečnostní situace. Pořádková jednotka působí převážně na území svého krajského ředitelství. [13]

Obr. 4. Kordon policistů pořádkové jednotky [4]

2.1.2 Speciální pořádkové jednotky

Za účelem rozložení pořádkových sil v ČR byly, kromě pražské SPJ, zřízeny i SPJ Krajského ředitelství, policie Jihomoravského kraje, SPJ Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, SPJ Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje. Tyto jednotky zajišťují veřejný pořádek a bezpečnost nejen ve svých krajích, ale i na území celé ČR. Díky tomuto by rozložení pořádkových sil v ČR mělo být dostačující pro boj proti narušování veřejného pořádku, zejména při organizovaném shromažďování osob s rasistickými a extrémistickými projevy, v případech rizikových sportovních a kulturních podniků, velkých hudebních produkcí apod. Účelem je, aby došlo ke zvýšení počtu profesionálně vycvičených a vybavených policistů, kteří budou schopni adekvátně v mezích zákona reagovat na bezpečnostní situaci. Se zřízením SPJ se vyřešil i problém týkající se odpovídající vycvičenosti členů pořádkových jednotek a navíc se tímto výrazně zjednoduší zavádění nových prvků v taktice zákroku pod jednotným velením a nových metod k potlačení negativních jevů vyskytujících se při hromadných, zejména sportovních a extrémistických akcích. Obrovskou výhodou SPJ je koncentrace policejních sil a

prostředků v jednom místě, vysoce profesionální výcvik členů SPJ a úzká spolupráce s dalšími policejními složkami, městskými soudy při rizikových soudních jednání a dalšími subjekty. [13]

2.1.3 Organizace pořádkových jednotek

Členění pořádkových jednotek vychází z jejich potřeb a závisí především na množství policistů, kteří jsou v ní zařazeni. Jednotka je složena ze skupin (oddělení), které se dále člení na družstva. Skupina je tvořena minimálně 40 policisty zařazených do operačních družstev, a pokud je počet policistů nižší, je pořádková jednotka složena pouze z družstev. Pořádková jednotka se organizačně skládá zpravidla z

- a) velitele pořádkové jednotky
- b) zástupce velitele pořádkové jednotky
- c) vedoucích skupin (oddělení)
- d) velitele družstev,
- e) instruktorů
- f) policistů zařazených do
 - eskortního družstva
 - zásahového družstva
 - operativního družstva
 - technického družstva
- g) psychologa

Velitel pořádkové jednotky – rozděluje práci mezi sebe a svého zástupce. Je zodpovědný za přípravu a akceschopnost pořádkové jednotky, kterou řídí. V případě zásahu rozhoduje o taktice a provedení jednotlivých zákroků. Provádí kontrolní činnost, kterou si ověřuje splnění zadaných úkolů u svých pořízených a kontrolní činnost zaměřenou na řádný výkon služby. V místě zákroku rozhoduje o umístění policistů pořádkové jednotky a nese plnou zodpovědnost za zákonnost provedených zákroků a opatření a po ukončení nasazení pořádkové jednotky zajistí zpracování vyhodnocení celé akce. Kromě toho zodpovídá i za vyhodnocení kompletního přehledu o činnosti pořádkové jednotky a za hospodárné

využívání všech prostředků, které jsou mu svěřeny, včetně jejich údržby. A plní další úkoly, které vyplývají z jeho funkce, nebo úkoly, které jsou mu uloženy jeho přímým nadřízeným.

Zástupce velitele pořádkové jednotky – v době, kdy je nepřítomný velitel pořádkové jednotky, tak jej zastupuje a plní veškeré jeho úkoly s výjimkou těch, které si velitel pořádkové jednotky vyhradí. Stejně, jako velitel pořádkové jednotky, provádí kontrolní činnost a zpracovává plán těchto kontrol. V rámci jemu svěřených kompetencí se podílí na velení pořádkové jednotky při jejím nasazení pod jednotným velením.

Vedoucí skupiny – je nadřízený policistům ve skupině pořádkové jednotky a kromě toho, že zodpovídá za akceschopnost a připravenost skupiny, podílí se i na organizaci přípravy a výcviku skupiny pořádkové jednotky. Získává informace o průběhu služby a bezpečnostní situaci od podřízených policistů po ukončení služby. Takto získané poznatky předává svému nadřízenému k dalšímu opatření. Organizuje výkon služby podřízených policistů a následně hodnotí jejich činnost.

Velitel družstva – v případě potřeby organizuje výkon služby policistů zařazených v družstvu, řídí jejich činnost a získává informace o průběhu služby a bezpečnostní situaci od podřízených policistů a tyto předává svému nadřízenému. Koordinuje přímý výkon služby svých podřízeným policistům a hodnotí a kontroluje jejich činnost.

Instruktor – jeho úkolem je organizovat praktický výcvik a metodicky řídit jeho průběh. Má na starosti odbornou přípravu policistů a za tímto účelem zpracovává návrhy obsahů jednotlivých zaměstnání, plány odborné přípravy a výcviku. Zvyšuje svoji odbornost a získané poznatky aplikuje do praxe. Spolupodílí se na vyhodnocení nasazení pořádkové jednotky za účelem zefektivnění přípravy a výcviku. Při bezpečnostních opatření se podílí na logistickém zabezpečení těchto akcí. Podílí se na výběru nových policistů a provádí proškolení manipulace a obsluhy s ochrannými prostředky. Zpracovává roční plán výcviku a prověrek policistů, připravuje a realizuje školení a lektorskou činnost pro ostatní složky policie. Instruktor, který je specialistou na práce ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím horolezeckého materiálu a další nezbytné techniky, zajišťuje a propátrává exponovaná místa a zajišťuje přes tyto místa bezpečný průchod.

Policista pořádkové jednotky – plní úkoly vyplývající pro něj ze zákona a úkoly pořádkové jednotky a pokyny nadřízených. Zvyšuje úroveň svých odborných znalostí a

svou fyzickou zdatnost. Zodpovídá za hospodárné využití jemu svěřené techniky a prostředků a za jejich řádnou údržbu.

Eskortní družstvo – je určené k eskortování osob na určené místo. Do eskortního družstva je zařazena alespoň jedna žena. Po převzetí osoby se policisté přesvědčí, zda nemá osoba u sebe zbraň a popřípadě ji odebere a také odebírají věci důležité pro dokumentaci protiprávního jednání a dokumentují i samotné protiprávní jednání této osoby a následně umísťují tyto osoby do eskortních vozidel, případně do určeného prostoru nebo objektu.

Zásahové družstvo – provádí zákroky a plní další úkoly vyplývající ze zákona o PČR. Zásahové družstvo je vždy na místě kdykoliv připraveno k zásahu a plnění úkolů a je vyžadována jeho trvalá akceschopnost.

Operativní družstvo – je určené k vyhledávání a označování pachatelů protiprávního jednání, které mohou sami zadržet nebo zajistit. K plnění úkolů operativního družstva lze využít také policistů služby kriminální policie a vyšetřování.

Technické družstvo – podle potřeby mohou být policisté technického družstva přiděleni do operativních družstev. Technické družstvo pořádkové jednotky tvoří:

- hasiči
- zdravotníci
- dokumentaristé
- řidiči
- obsluha technických a donucovacích prostředků jako jsou vodní stříkač, obrněný transportér nebo motorová pila.
- logistické zabezpečení, které zajišťuje náhradní techniku a materiál, opravy poškozených dílů, vybavení nebo stravu.

Psycholog – jeho prioritním úkolem je řešit zátěžové situace a krizové stavy u policistů pořádkové jednotky a zajišťovat krizovou intervenci u policistů, kteří se zúčastnili zákroku ve velmi psychicky náročné situaci, jako může být použití zbraně, napadení nebo jiný emotivní prožitek. Vlivem častých zátěžových situacích vzniká u řady policistů z jejich práce stres, je to poměrně častým jevem, kterému se věnuje samostatná část aplikované psychologie. S tím je spojeno i značné emocionální a fyzické vypětí, které způsobí u

policistů to, že jsou pod obrovským tlakem, fungují v nejistotě a vznikají u nich pochybnosti, což často vede k chybám, které prohlubují policistovu krizi. Úkolem psychologa je tyto stavy eliminovat a podílet se na optimalizaci pracovního prostředí. Dále se podílí se na výběru nových členů pořádkových jednotek a dává doporučení na zařazování policistů do funkcí instruktorů, vedoucích jednotlivých skupin a družstev pořádkové jednotky. Pravidelnými semináři a přednáškami realizuje psychologickou přípravu policistů a podílí se při přípravě taktiky zákroků a řešení vzniklých krizových situacích.

Kromě zákona o PČR se fungování pořádkových jednotek řídí Závazným pokynem policejního prezidenta č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Právě tento závazný pokyn upravuje postup policie při provádění opatření proti jevům ohrožující bezpečnost s využitím pořádkových jednotek a antikonfliktních týmů při zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti. V tomto závazném pokynu je dále stanovena organizace pořádkové jednotky, kterou však nelze vždy aplikovat šablonovitě a jsou zde popsány a stanoveny úkoly jednotlivých členů jednotky, je zde stanovena i výzbroj, výstroj a technické a materiální zabezpečení těchto jednotek.

Obr. 5. Policisté pořádkové jednotky při výcviku [28]

2.1.4 Příprava a výcvik pořádkových jednotek

Výcvik pořádkových jednotek se odvíjí od požadavků na členy těchto jednotek, a proto již od počátku je kladen velký důraz na náročnost výběrového řízení při přijímání nových členů těchto jednotek. Noví uchazeči jsou podrobeni testu zdravotní způsobilosti ve zdravotnickém zařízení, poté testu osobní způsobilosti, kterou posuzuje psycholog bezpečnostního sboru a testu fyzické způsobilosti. Policista, jenž má být zařazen do pořádkové jednotky musí splňovat veškeré předpoklady a projít výběrovým řízením bez jakýchkoliv výhrad a prokázat svoji fyzickou zdatnost a psychologickou odolnost.

V počátcích výcviku je kladen obrovský důraz na pořadovou přípravu i vzhledem k tomu, že spousta mladých uchazečů již neabsolvovala základní vojenskou přípravu. Tato příprava se driluje do doby, než jednotka funguje jako jeden celek. Po zvládnutí pořadové přípravy následuje pořádková příprava. V této fázi jsou nacvičovány cviky s tonfou, kdy se provádí obranné (krycí) techniky a techniky úderové a cviky s ochranným štítem. Dále se provádí nácvik použití všech výstrojních součástí v různých situacích, přemísťování a nástup jednotek a další technické a taktické dovednosti do doby, než si je všichni členové jednotky zautomatizují.

Nedílnou součástí přípravy a výcviku je tělesná příprava k udržení nebo zlepšení fyzické kondice. Jde o přípravu zaměřenou na posilování, výdrž a vytrvalost a na rozvoj obratnosti a orientace v prostoru, jejíž součástí jsou i protahovací cviky. Vzhledem k tomu, že od členů jednotek je požadováno, aby si udrželi velmi vysokou úroveň fyzické kondice po celý rok, tak je nezbytné v rámci přípravy zařadit i regeneraci. Každý člen jednotky postupuje minimálně jednou ročně fyzické prověrky za účelem kontroly jeho fyzické zdatnosti. Součástí výcviku je i trénink bojových sportů a nácvik postojů, úderů, pádů, krytů a taky sebeobránných technik proti škrcení, kopům, úderům nebo útoku nožem či střelnou zbraní a střelecká příprava. Tato střelecká příprava obsahuje různé typy střelby v různých situacích a podmínkách a každý člen jednotky je, stejně jako u fyzické přípravy, podroben střeleckým prověrkám. V dnešní době je již do výcviku zařazena i psychologická příprava se zaměřením na využití psychologie v praxi. Psychologická příprava je zaměřena na vnímání sociálních skupin a práci s nimi, na zvládnutí agresivních, podnapilých a jinak se chovajících občanů a taky na zvládnutí krizových situací.

2.2 Antikonfliktní tým

Antikonfliktní tým (dále jen AKT) je poměrně mladou složkou PČR. Vzhledem k tomu, že PČR je chápána převážně jako represivní složka, což v případě zásahu proti davu umocní nasazení „těžkooděnců“, byl jako vstřícný krok vytvořen AKT, který působí preventivně. Protože při zásahu proti davu se jedná o velký zásah a velkou akci, tak každý krok PČR je pozorně sledován médii a sdělovacími prostředky a byť sebenepatrnější pochybení ze strany PČR je patřičně medializováno.

Jelikož se jedná o složitý komplex činností při takových zásazích s nasazením obrovského množství sil a prostředků, tak často dojde k nějakému pochybení, byť jde třeba jenom o nepatrné drobnosti. A právě i o tato drobná pochybení se média zajímají. Za tímto účelem slouží AKT jako alternativa před demonstrací síly a nutnými zákroky, které vedou často k omezení práv a svobod občanů. AKT má na starost nejen komunikaci s davem, aby jej upozornil na jejich případné protiprávní jednání a možné právní důsledky, ale taky na hrozbu možného zásahu ze strany pořádkové jednotky s nasazením nejrůznějších donucovacích prostředků, ale taky komunikuje s nezúčastněnými osobami. Jak již bylo řečeno AKT je velmi mladou složkou naší policie, a proto se stále objevují pochybnosti, zdali není složkou zbytečnou.

Na místě je otázka zdali je nutné vyjednávat s tím, kdo porušuje zákon a opakovaně neuposlechne zákonných výzev ze strany PČR. Jak již praxe ukázala, určitě tato složka není zbytečná, je ovšem obtížné posoudit, do jaké míry je užitečná a při konkrétním zásahu posoudit, co je jejím úspěchem, a co dílem náhody. Faktem je, že ne vždy je účastník davu dobrovolný. Mnohokrát se již stalo, že v davu, proti kterému byl veden zásah ze strany pořádkové jednotky, byli i náhodní kolemjdoucí, kdy se spíše jednalo o „zvědavce“, kteří se na místo přišli jenom podívat, bez jakéhokoliv úmyslu se účastnit děje. Častokrát se do takového davu „připlete“ i občan, co bydlí v místě, kde dochází k davovým nepokojům. A právě toto jsou ty případy, kdy nasazení AKT je na místě. AKT má za úkol předcházet agresivnímu chování osob při shromážděních, demonstracích, pochodech, diváckých násilí, doprovodu fanoušků a různých technopárty.

2.2.1 Historie AKT

Myšlenka vzniku podobné složky se datuje od roku 1999 jako reakce na nezvladatelné násilí prvomájové demonstrace v Berlíně. Na základě této skutečnosti vznikla v Německu nová strategie v boji proti nezvladatelným davovým situacím a zajištění veřejného pořádku při akcích velkého rozsahu. Cílem bylo informovat obyvatelstvo o policejních opatřeních a průběhu události, komunikace s médii a se sdělovacími prostředky a samozřejmě se samotnými narušiteli veřejného pořádku za účelem vysvětlit jim v čem spočívá protiprávnost jejich jednání a možné právní důsledky včetně možného zásahu do jejich práv a svobod.

A právě za tímto účelem začaly v roce 2005 vznikat u Berlínské policie první AKT, které tvořili policisté, vybraní ze všech různých služeb policie. Policisté zařazení do AKT používají jednotnou výstroj, jako je stejnokroj tmavě zelené barvy, reflexní vesta s označením AKT a skrytě nošená služební zbraň. Členové AKT v něm působí na základě svojí dobrovolnosti a není to tedy jejich hlavní pracovní náplní, ale jedná se pouze o vedlejší aktivitu. Noví členové berlínského AKT se zde hlásili dobrovolně za splnění stanovených podmínek, jako je komunikační dovednost, znalost práva, odolnost vůči stresovým situacím a znalost zásad jednání s lidmi. Takto přijatí noví členové si na úvod prošli speciálním kurzem, který byl zaměřený na komunikaci s jednotlivci v davu a na komunikaci ve stresové situaci. Dále byli proškoleni na práci se sdělovacími prostředky a médii a znalostmi psychologie potřebných pro zvládání krizových situací.

V rámci dlouhodobé mezinárodní spolupráce představila Berlínská policie tento nový preventivní způsob k udržení veřejného pořádku i PČR. Management PČR musel totiž jednat na následky, které vyvolalo nasazení pořádkových jednotek proti účastníkům festivalu Technopárty CzechTek 2005, která odhalila obrovské nedostatky v komunikaci PČR s účastníky festivalu. Za tuto akci a za provedení různých zákroku si PČR vysloužila obrovskou mediální kritiku. Začaly se objevovat myšlenky, zdali jsou v případě zásahu proti davu vyčerpány veškeré mírnější prostředky před použitím represe a donucovacích prostředků. Vznikla otázka, jakým způsobem by se měly podobné akce řešit v budoucnu a jakým směrem by se mělo vyvíjet nasazení sil a prostředků, neboť nutnost změn byla nevyhnutelná. Za tímto účelem bylo využito zkušeností AKT policie Berlín.

Z důvodů změny přístupu k rizikovým shromážděním a kladení většího důrazu na prevenci proti agresivním účastníkům těchto shromáždění byl v roce 2006 implementován model berlínské AKT do Severočeské, Západočeské a Severomoravské správy PČR. Byla stanovena náplň činnosti AKT, jejich organizace, řízení a způsob školení členů.

Obr. 6. AKT na demonstraci [29]

2.2.2 Využití a úkoly AKT

AKT jsou nasazovány při opatření zejména tam, kde:

- lze obecně očekávat zesílenou potřebu komunikace mezi osobami a nasazenými policisty nebo mezi různými názorovými skupinami osob,
- je nutno upozornit osoby, které jsou dotčeny opatřením na právní posouzení situace a na hranici vzniku protiprávního jednání,
- nejsou konkrétní bezpečnostní opatření zcela pochopitelná pro veřejnost, které je třeba objasnit zákonnou roli policie, nebo transparentním postojem objasnit veřejnosti základní klidový postoj policie a její zákonné povinnosti v případě spáchání protiprávního jednání, včetně důvodů pro zákrok,
- lze negativní skupinové dynamické procesy prolomit nasazením policistů antikonfliktního týmu. [23]

Základním úkolem antikonfliktního týmu je transparentním způsobem prostřednictvím komunikace předcházet agresivnímu jednání osob při opatření; za tím účelem

- a) se orientuje na stanovené cílové skupiny osob (sportovní fanoušky, sympatizanty extrémistických hnutí apod.), na místní obyvatelstvo a na zástupce sdělovacích prostředků,
- b) vysvětluje v rámci rozhovorů smysl a účel opatření a konkrétního postupu policie a v případě potřeby diskutuje s osobami i o blízkých oblastech problémů,
- c) upozorňuje osoby dotčené opatřením na zákonné povinnosti policie v případě spáchání protiprávního jednání. [23]

2.2.3 Členové AKT

Tak jako u členů pořádkových jednotek je i u členů AKT důležitá velmi dobrá fyzická kondice, ale především duševní vlastnosti. Musí mít soubor psychologických vlastností jako je odolnost vůči psychické zátěži, nervová stabilita, emoční vyzrálost. Musí v očích ostatních působit důvěryhodně a mezi jeho schopnosti patří schopnost naslouchat druhým a přesvědčit je o svých argumentech, obratně komunikovat s lidmi a taky pohotově reagovat. Tyto jejich vlastnosti jsou v rámci velmi přísného výběrového řízení zkoumány psychologem, protože služba v AKT je velmi náročná, neboť se její členové pohybují mezi pořádkovými jednotkami a často velmi rozvášněným davem a musí být schopni reagovat na změny nálad a chování davu.

Členové AKT, stejně jako jejich němečtí kolegové, vykonávají tuto činnost na základě dobrovolnosti a vlastní vůle. Jedná se o policisty, kteří jsou kmenově zařazeni na různých útvarech, jako jsou obvodní oddělení nebo služba kriminální policie a vyšetřování. Stejně jako u německých policistů, tak i u našich musí nově příchozí členové AKT projít týdenním kurzem, jehož obsah je velmi podobný tomu německému. Je zaměřený na rozvoj komunikačních schopností, získání znalostí psychologie, práva a v neposlední řadě i taktiky policejních zákroků pod jednotným velením. Po absolvování tohoto jednotýdenního kurzu se členové AKT průběžně účastní dalších cvičení a modelových situací v součinnosti s pořádkovými jednotkami a různých specializačních kurzů. Z členů AKT se často profilují i policejní vyjednávači nebo pracovníci Preventivně informační služby.

2.3 Vybavení a výstroj pořádkových jednotek a AKT

Protože pořádkové jednotky a AKT plní úkoly, které si vyžadují speciální výcvik s patřičným důrazem jak na fyzické, tak i na psychické dovednosti, je nutné, aby členové těchto služeb byli dobře vybaveni. Plnění těchto úkolů je mnohdy vzhledem k jejich specifičnosti závislé na kvalitě přidělené techniky, na jejím ovládnutí a možnostech jejího využití. Z těchto důvodů vyplývá, že je potřeba pro jejich činnost odlišná výstroj a výzbroj než kterou používají jiné složky policie. Kvalita používané výstroje a výzbroje je především závislá na finančních možnostech útvarů PČR, ale lze konstatovat, že vybavenost našich složek je na vysoké úrovni a ve srovnání s ostatními zeměmi v Evropě ji lze považovat dokonce za nadprůměrnou. Každého policistu vybaví ten útvar, u kterého je policista služebně zařazen.

Pořádkové jednotky – základ ve vybavení tvoří kvalitní, ohnivzdorné boty, ohnivzdorná kombinéza a ohnivzdorná kukla, vše v černém barevném provedení. Z důvodů osobního pohodlí a s přihlédnutím ke klimatickým podmínkám se často pod kombinézou nosí nehořlavé termo-prádlo. Jedním z nejdůležitějších základních prvků ve výbavě je protiúderový komplet. Hlavní částí tohoto obleku je vyztužený chránič hrudníku v přední i zadní části, který má za úkol chránit samotný hrudník, páteř, záda a ledviny. Tento je doplněný o chrániče třísel a ramen. Dále jsou zde chrániče dolních končetin - nártů, holeně, kotníků, kolen a stehen a chrániče horních končetin – předloktí a paží. Velikost částí protiúderového obleku lze nastavit pomocí suchého zipu. Váha tohoto obleku je kolem 7 kg a má velmi vysoký stupeň ochrany proti úderům a nárazům a k propíchnutí nožem takového obleku je zapotřebí vynaložení větší energie. Oblek je doplněný o protiúderový suspensor, protiúderové rukavice, protiúderovou přilbu s čelním krytem, která je schopna ochránit hlavu proti úderu pálkou.

Mezi další vybavení patří plynová maska, kterou lze nasadit, aniž by došlo k sundání ochranné protiúderové přilby, taktická vesta s nápisem Policie, opasek s pouzdry na náhradní zásobník, taktické stehenní pouzdro na zbraň, v taktické vestě lze nosit i hasící sprej Pyrocom. Nedílnou součástí vybavení bývají různé balistické vesty, balistická helma, ochranné balistické brýle a samozřejmě ochranný nebo balistický štít, který je vždy součástí výstroje policisty v zásahovém družstvu. Výzbroj je dále tvořena tzv. tonfou, která se někdy nazývá též jako obušek s příčnou rukojetí, pomocí ní lze vykrýt úder nebo udeřit

protivníka a lze s ní provádět i nejrůznější pákové techniky. V poslední době si velkou oblibu, díky svojí skladnosti, získal teleskopický obušek, který bývá často používán jako záložní úderný prostředek. Ve výbavě nesmí chybět ani služební pouta, jednorázová rychlopouta, kleště a zdravotní balíček.

Obr. 7. Chrániče dolních končetin [28]

Poměrně novou součástí výzbroje je elektrický paralyzátor TASER X 26, který lze využít až na vzdálenost 10 metrů. Tento paralyzátor využívá zhuštěný dusík za účelem dopravení dvou malých sond, které po drátech do těla zasaženého přenesou elektrické impulsy. Policisté sloužící v takových speciálních jednotkách jsou vybaveni ještě armádním útočným nožem UTON 362NG 4 vzor 75, jehož rukojeť je z tvrzené pryže a dá se do ní zastrčit pilka a pilník. Tak jako každý policista jsou i příslušníci těchto jednotek vybaveni střelnou zbraní. Standardní zbraň, kterou využívají příslušníci PČR je samonabíjecí pistole ČZ 75 D Compact, v ráži 9 mm Luger, která je velmi spolehlivou zbraní. Je tvořena z lehké slitiny o váze 780 g a zásobník pojme 14 nábojů. V poslední době spousta policistů zařazených ve speciálních jednotkách používá místo uvedené ČZ 75 D Compact pistoli Glock 17 v ráži 9 mm Luger. Tato zbraň je velmi spolehlivá a nenáročná a vyrábí se v různých verzích a díky tomu, že se jedná o zbraň s polymerovým rámem, je lehčí a odolnější. Zásobník pojme i více nábojů. V různých situacích našli své využití i samopaly z dílny výrobce Heckler&Koch typu MP5 a G36 C a taky se využívají samopaly české výroby tap Sa 58. Ke zbraním jsou využívány i doplňky jako je závěsná svítidla.

Za účelem vrhání granátů se slzným plynem jsou u pořádkových jednotek využívány univerzální granátomety Heckler&Koch HK 69. ráže 40 mm a při zákrocích proti

vystoupenému davu se využívají zásahové výbušky P1 s pákovým odpalovačem a zásahové výbušky P2 s třecím zapalovačem. Výbuška typu P1 vyvolává velmi silný akustický a světelný efekt, který je způsobený 14 kusy minivýbušek, které jsou uloženy v hliníkovém pouzdře. Typ P2 je P1 hodně podobný, ale má méně minivýbušek a obsahuje slzotvornou látku. Proti vystoupenému davu mohou policisté použít i ruční slzotvorný granát RGSL 85, který obsahuje slzotvornou dráždivou látku.

AKT – policisté zařazení do AKT jsou oblečeni do občanského (civilního) oděvu. Na tomto oděvu nosí reflexní vestu s nápisem antikonfliktní tým. Dále jsou vybaveni radiostanicí Matra smart s bezdrátovým bluetooth příposlechem, teleskopickým obuškem, slzotvorným prostředkem (pepřový sprej) a malou taktickou svítilnou, čepice s nápisem „POLICIE“. Výjimečně jsou členové AKT vybaveni služební střelnou zbraní, umístěnou skrytě v pouzdře připevněném u těla a skrytou speciální balistickou vestu. Koordinátor AKT má k dispozici přenosný počítač a mobilní telefon.

Logistické zabezpečení – policisté technické obsluhy a zajišťující logistické zabezpečení mají k dispozici technické vozidlo, které je vybaveno náhradními ochrannými prostředky, náhradním materiálním zabezpečením, náhradními hasicími prostředky, speciálními technickými prostředky, jako je pila, elektrocentrála nebo vyprošťovací prostředky, zdravotnickými prostředky, ozvučovacími a osvětlovacími prostředky, spojovacím materiálem, administrativními pomůckami, prostředky k překonávání překážek, rafty a různým nářadím.

Obr. 8. Vodní stříkač [28]

Využívaná vozidla – tak jako u běžných útvarů jsou využívány i u pořádkových jednotek osobní vozidla Škoda Fabia nebo Octavia, a vozidla Volkswagen Transporter nebo Ford Transit pro přepravu více osob v barevném provedení PČR, ale mohou být taky v civilním barevném provedení. Tyto vozidla slouží jak pro přepravu osob, tak pro přepravu potřebného materiálu a logistického zabezpečení. Taková vozidla mají na rozdíl od jejich civilních provedení úpravy pro potřeby PČR. Mezi tyto úpravy patří především vybavení, jako jsou světelná výstražná zařízení tzv. majáky, zvuková výstražná zařízení, vysílačka, kovová deska, která chrání olejovou vanu proti proražení nebo pletivo, které má za úkol chránit skla, světla, majáky proti poškození, například nějakým hrozeným předmětem. Některé vozy bývají vybaveny záznamovým zařízením, jako jsou různé kamerové systémy, jejichž účelem je zadokumentování průběhu celé akce pro pozdější analýzu a vyhodnocení. Vozidlo, ve kterém je velitel celého opatření je vybaveno moderní výpočetní technikou. Lze využít i obrněné vozidlo OKV-P. Toto vozidlo je pancéřový vůz s pohonem všech čtyř kol s malými pozorovacími okénky z neprůstřelných skel a se sklopnými duralovými žaluziemi. Na toto vozidlo lze připevnit plochou konstrukci s pletivem, kterou lze využít jako zátaras nebo pro vytlačování davů. Pro přepravu osob omezených na osobní svobodě se používají vozidla značky Avia a Iveco, které jsou za tímto účelem uvnitř uzpůsobeny. Často používaným (například k rozhánění davu nebo hašení drobných požárů) je i vodní stříkač, který je konstruován na podvozcích nákladních automobilů TATRA 815 a Mercedes Benz. Takové vozidlo má kovové konstrukce, které chrání některé jeho konstrukční a skleněné prvky a je vybaveno vodním dělem, které se ovládá z kabiny vozidla.

Obr. 9. Vozidlo OKV-P [28]

Velitel celého opatření využívá speciální vozidlo, které splňuje velmi přísná kritéria. Takové vozidlo je možné využít i v případech živelných nebo technologických katastrof. Takové vozidlo je nazýváno jako mobilní, kontaktní a koordinační centrum neboli „MKKC vozidlo“. V tomto vozidlu jsou nejmodernější informační a komunikační technologie a samozřejmě nejrůznější prvky vestavby pro policejní účely. Mimo jiné jsou zde obsaženy pracovní deska s PC a tiskárnou a kontejner se zásuvkami, vnější zásuvka 230V s jističovým chráničem, výbava umístěná v zavazadlovém prostoru (kontejner první pomoci, elektrocentrála Honda, kufr s GPS moduly, osvětlovací zařízení atd.), Mobilní telefon, PDA připevněné na palubní desce a spousta dalších prvků.

Obr. 10. Interiér vozidla MKKC [30]

2.4 Technika a taktika zásahu ze strany PČR

Pojmy jako je taktika zásahu se používají v souvislosti s jiným pojmem a tímto je policejní akce. To, že policisté „někde, něco“ dělají ještě nemusí nutně znamenat, že lze hovořit o policejní akci.

Policejní akce je:

- souhrn opatření směřujících k uskutečnění závažných policejních úkolů, které nelze zajistit běžným výkonem služby,
- jednorázová nebo časově omezená akce vyhlášená k provedení konkrétních bezpečnostních opatření na určeném území s nasazením zpravidla většího počtu sil a prostředků policie. [15]

Policejní akce lze dělit podle jejich obsahu a cíle na: pátrací akce, akce k ovlivnění bezpečnostní situace na určitém úseku boje s kriminalitou, dopravně bezpečnostní akce. Podle rozsahu velikosti území, na: kterém se akce provádí je lze dělit na místní, okresní, krajské a celostátní. [15]

Taktika zásahu a jeho provedení se liší podle situace, za které k němu dochází. Každý zásah má svoje specifika a úskalí. Existují však určité technicko – taktické zásady, které je třeba dodržet vždy. Tyto zásady jsou determinovány již tím, že se jedná o zásah PČR, který podléhá jednotnému velení a tedy jednotlivý policista si nemůže dělat, co chce, ale musí plnit dané rozkazy. Toto je základní předpoklad pro úspěšné zvládnutí celého zásahu ze strany pořádkové jednotky. V dnešní době se klade obrovský důraz na prevenci a tedy na využití AKT.

Cílem je, aby k použití síly ze strany pořádkových jednotek a spolu s tím spojenému omezení práv občanů, docházelo jen v nezbytných situacích, v co možná nejmenší možné míře. Za tímto účelem dochází k nasazení AKT již v počátcích opatření, mnohdy již v okamžiku, kdy se teprve scházejí účastníci těchto akcí. V takových situacích se uplatňuje i zásada mírné tolerance protiprávního jednání, ale jde pouze o toleranci drobnějších přestupkových deliktů, které svým charakterem nikterak nemůžou ohrozit bezpečnost a veřejný pořádek. Při uplatnění této zásady se vychází z předpokladu, že je lepší tolerovat drobnější prohřešek, než od počátku nasadit silně represivní pořádkové jednotky, které by tak vyvolaly mnohdy ještě horší reakci davu a spolu s tím spojené již závažnější protiprávní jednání, při kterém by už docházelo k závažnému narušení bezpečnosti a veřejného pořádku.

Jde spíše o to, že zásah proti takovým drobným deliktům, by byl velmi špatně takticky proveditelný, neboť se na místě pohybují i náhodní kolemjdoucí a takový zásah by mohl vést k mnohem větší agresivitě a značným následným škodám. Před provedením samotného zákroku je nutné, vzhledem i k pozdějšímu posuzování oprávněnosti takového zákroku, vyčerpávat všechny možné preventivní prostředky, které by mohly takovému zákroku předejít. Jedná se především o využití pořadatele nebo organizátora shromáždění nebo pracovníky sdělovacích prostředků, kteří by mohli přesvědčit narušitele veřejného pořádku, aby zanechal svého protiprávního jednání. Příklad takového postupu je vidět na fotbalových utkáních nejvyšší soutěže, kdy k rozvášněným fanouškům promlouvají přes

mikrofon kapitáni obou týmů a vyzývají je tak, aby se uklidnili a případně upustili od nepatřičného chování.

Co se týká praktického provedení je nejvhodnější taktikou využívanou v kontaktu s demonstranty, rozestavení policistů ve dvou řadách. První je řada policistů se štíty, kteří působí jako naprosto neprostupný val a za nimi stojí druhá řada policistů většina bez štítů. Tito podporují první řadu, ale jejich primární úkol je jiný. Vytypování a nejagresivnější demonstrující jedinci jsou protaženi mezi štíty policistů stojících v první řadě a úkolem policistů v druhé řadě je tyto jedince zadržet a zpacifikovat. Stěna ze štítů se uzavře, čímž ostatní demonstrující nevidí, co se s jejich kolegy stalo. Takový způsob demonstrace síly a precizní souhry členů pořádkových jednotek zanechává většinou v ostatních demonstrantech velmi silné pocity. Zadržovaný je následně naložený do služebního auta a je odvezen na oddělení k provedení dalších úkonů, jako je výslech nebo umístění do policejní cely. Výhodou je, že na oddělení jej už vyšetřuje policista, který se zásahu na jeho osobě neúčastnil.

Při zásahu, ve kterém je užito vozidlo s vodním stříkačem, je nutné, aby toto vozidlo zasahovalo pouze ve spolupráci s obrněnými vozidly, nebo za doprovodu zásahového družstva pořádkové jednotky. Důvodem je, aby nedošlo k tomu, že by nějaké osoby, proti kterým je užito toto vozidlo, nevylezly na nástavbu vozidla a nepoškodily vodní dělo nebo aby se jej nepokusili otočit proti zasahujícím policistům.

PČR v současnosti uplatňuje nový přístup k řešení problémů při hromadných akcích, kam patří i divácké násilí. Tento princip se opírá o zásadu „low profile policing“, jejíž podstatou je neprovokující monitoring. To znamená vystupování policie na veřejnosti v takovém počtu a takové výstroji, aby její přítomnost nevzbuzovala negativní emoce a nedeklarovala očekávání střetu. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě z hlediska možnosti zásahu. Na principy low profile policing navazuje tzv. strategie 3D, která značí dialog, deescalaci a důrazný zákrok (determination). [24]

Při vzniku rizikové situace je třeba situaci včas a správně vyhodnotit a zahájit dialog za účelem zjištění důvodů rizikového jednání osob, vysvětlení nebezpečnosti jednání, snahy nalézt řešení bez použití pořádkové jednotky, případně získat čas pro přesun sil. Vhodným prostředkem je tak uplatnění policejních antikonfliktních týmů, které se podílí na snižování

napětí proaktivním přístupem. Určitý vliv na deeskalaci má také zvýšení počtu (zviditelnění) policejních jednotek na místě. Pokud nevede ani toto k úspěchu, přichází na řadu důrazný zákrok (těžkooděnci). Cílená zákrok má být veden velmi rychle, zejména se klade důraz na techniku „get and back“, což znamená, že se zadrží osoby porušující veřejný pořádek a pořádkové jednotky se bezprostředně poté stahují. Je prokázáno, že delší přítomnost pořádkové jednotky na místě zákroku, než je nezbytně nutné, vždy vede k eskalaci porušování veřejného pořádku veřejného pořádku a zvyšování solidárnosti davu s přestupci. [24]

Obr. 11. Policisté pořádkové jednotky [28]

Na začátku každého opatření je vytvořen štáb velitele opatření, který se podílí na řízení a zabezpečení každé akce. Tento štáb velitele opatření zpravidla tvoří:

- skupina dokumentace činnosti štábu velitele opatření,
- skupina logistiky,
- skupina vnější uzavěry,
- skupina vnitřního opatření,
- legislativně analytická skupina,
- skupina vnějších vztahů,
- realizační a podpůrná skupina. [23]

Skupina dokumentace činnosti štábu velitele opatření – jejím úkolem je zpracovat časovou dokumentaci o veškeré činnosti štábu, učiněných opatřeních, došlých informacích a o všech rozhodnutích velitele opatření.

Skupina logistiky – zajišťuje provoz veškeré techniky, převoz a parkování používaných služebních vozidel. Dále vytváří podmínky pro činnost štábu velitele opatření. Mezi jejich úkoly patří i zajištění ubytování, sociálního zázemí, stravy a úklid po provedení policejního opatření.

Skupina vnější uzávěry – má na starosti okolí místa opatření. Provádí zde instruktáž policistů, vyhodnocuje bezpečnostní situaci a reaguje na potřebné změny a poskytuje průběžné informace o vývoji situace na místě.

Skupina vnitřního opatření – má na starosti přímo místo opatření. Zde provádí instruktáž policistů, bezpečnostní průzkum a zabezpečuje provedení zákroku. Kontroluje účinnost provedených opatření a provádí preventivní kroky za účelem předcházení protiprávního jednání.

Legislativně analytická skupina – provádí analýzu informací získaných o průběhu opatření a tyto následně vyhodnocuje a vyhodnocuje i právní podklady, které jsou potřebné pro provedení zákroku nebo učinění nějakého opatření. Posuzuje i možnosti jiných subjektů, jaké mají zákonné prostředky k provedení opatření.

Skupina vnějších vztahů – průběžně komunikuje s účastníky akce a se sdělovacími prostředky. Vyžaduje si součinnost s dalšími subjekty a orgány a poskytuje jim potřebné informace.

Realizační a podpůrná skupina – zajišťuje posílení zasahujících jednotek o policisty, kteří slouží na útvarech, v jejichž územním celku se opatření koná. Vysílá i zálohové síly a zajišťuje hláskou službu a činnost operačního střediska. Zabezpečuje provádění přestupkového a trestního řízení a v souvislosti s tím, i komunikaci s příslušným státním zástupcem nebo případných znalců či tlumočnicků.

Skupina kontroly – jejich úkolem je provádět dohled nad dodržováním právních předpisů ze strany policie, o jejich případném porušení ihned informuje velitele opatření. Za tímto účelem získává informace o průběhu akce, provedených zákrocích a podniknutých opatřeních.

2.4.1 Komunikace mezi členy pořádkové jednotky

Jak již bylo řečeno, jedná se o zásah pod jednotným velením, a proto je důležitý kontakt s velitelem opatření a veliteli jednotlivých družstev. Velitel musí vydávat jasné pokyny,

kteří vycházejí z dobré analýzy a vyhodnocení stávajícího stavu a zasahující policisté musí tyto pokyny plnit včas s maximálním nasazením, neboť v takových situacích nelze tolerovat jediný slabší článek jednotky. Seběmenší zaváhání může mít fatální následky na úspěšné provedení akce. Při udílení konkrétních pokynů je důležité, aby tyto byly co nejsrozumitelnější, a proto se používají jen heslovité povely jako: nástup družstva do zástupu, štít připravit, štít k noze, masku nasadit, postoj zaujmout atd. Pokyn musí být udílený tak, aby bylo srozumitelné komu je adresován, a kterých se týká policistů. V praxi se používá označení určitého počtu policistů jako je „první družstvo, druhé družstvo...nástup“.

Některé povely není možné při provádění zákroku, například kvůli hluku nebo taktice, udělovat verbálně. Z tohoto důvodu se používají gesta pomocí rukou. Například pro pokyn pohybu vpřed se použije dotyku paží na vpředu stojícího policistu, pokyn k zastavení se signalizuje vzpažením pravé paže atd. Pokyny za použití rukou jsou používány všemi speciálními jednotkami na světě (viz. Příloha PI).

Obr. 12. Policisté pořádkové jednotky pochodující městem [27]

Povely je nutné udávat i před jednotlivými činnostmi, jako je třeba použití vodního stříkače. Jednak se udělí pokyn k přípravě použití vodního stříkače slovy „vodní stříkač – připravit“, a taky se musí dát pokyn policistům kteří vodní stříkač doprovázejí nebo kteří provádí v místě jeho použití zákrok. Tady se využívá povelů typu „za štíty – zakleknout“ nebo „kordon – rozevřít“. Stejně tak se dává pokyn k zastavení proudu vody. Obdobné pokyny se vydávají i pro průnik osob přes uzavřený kordon policistů. Nejprve zazní „kordon otevřít“ a následně „záloha (hasič, zdravotník) vpřed“. Velitel družstva při tom koordinuje spolupráci družstva a ostatních zúčastněných policistů. Takových povelů je celá

řada a je naprosto nezbytné, aby tyto činnosti byly velmi dobře secvičeny a zvládnuty. Policisté se běžně dorozumívají pomocí radiostanic, jejichž příposlech mají vyvedený do ochranné helmy.

2.5 Soukromé bezpečnostní služby

Soukromé bezpečnostní služby (dále jen SBS) se přímo na samotném zásahu proti davu (myšleno již konkrétní zákrok) nepodílejí nebo je to alespoň nežádoucí. Samozřejmě jsou situace, kdy jsou pracovníci SBS vystaveni davu a musí na něj nějakým adekvátním způsobem reagovat, ale jen do té chvíle, než je na místě PČR. Takové situace nastávají nejčastěji na fotbalových stadionech nebo na jiných soukromých akcích, kde policie není přítomna. Proti davu ze sféry komerční bezpečnosti vystupuje fyzická ochrana, jejíž úkolem je zde ochrana osob a majetku.

Fyzická ochrana je nejstarší a nejčastější formou ochrany osob a majetku. Pokud je takováto ochrana prováděna profesionálně, bývá zpravidla nejjednodušší a nejefektivnější. Největší její výhodou je, že lze v případě nutnosti provést okamžitý zásah k ochraně osoby či majetku a tak odvrátit či odstranit nebezpečí hrozící chráněnému zájmu nebo alespoň snížit riziko škody nebo již škodu jako takovou na minimum. [8]

Výchozí charakteristikou služeb ochrany majetku a osob je skutečnost, že jde o služby vykonávané na komerčním základě nebo jako vlastní ochrana a že se jedná o služby, jejichž výkon je odvozen od oprávnění (práv a svobod) fyzických či právnických osob, které v daném vztahu vystupují jako zákazníci (klienti). Z toho pak vyplývá, že služby ochrany majetku a osob nejsou nadány žádným vyšším oprávněním (pravomocemi) nad rámec oprávnění zákazníka (klienta). K zajištění těchto oprávnění je ale profesionálně připravena a využívá formy, metody, a prostředky služeb ochrany majetku a osob. Tyto formy, metody a prostředky služeb ochrany majetku a osob jsou ale závislé na delegovaných oprávněních zákazníků – klientů, a jsou tedy jimi determinovány. [3]

Není možné, aby se pracovníci SBS přímo podíleli na samotném zákroku proti davu, za normálních okolností. Hlavním důvodem je legislativa, kterou se tyto pracovníci SBS musí řídit a která jim neumožňuje širší intervenci v případě opravdu závažného narušení veřejného pořádku. Důležitými jsou pro SBS § 28 a § 29 trestního zákona, tedy krajní nouze a nutná obrana. V § 28 je doslova uvedeno, že čin jinak trestný, kterým někdo

odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo povinen jej snášet. V podstatě jde o to, že dochází ke střetu dvou zákonem chráněných společenských zájmů, kdy jednomu z těchto zájmů hrozí porucha, která může být odvrácena pouze za cenu poruchy druhého méně důležitého zájmu. Při tomto jednání se odvrací nebezpečí a takového jednání je oprávněný každý a důležité je, aby nebezpečí přímo hrozilo a způsobený následek nebyl stejně závažný nebo ještě závažnější než ten který hrozil.

V § 29 je doslovně uvedeno, že čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný tímto zákonem není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Útok je úmyslný protiprávní, společensky nebezpečné jednání člověka, a proto následek způsobený jednáním v nutné obraně může být i závažnější než ten, který původně hrozil, ale nesmí být zcela zjevně nepřiměřený. Přiměřenost obrany znamená, že byla taková, aby spolehlivě odrazila útok. Při tomto jednání se odvrací útok a takového jednání je oprávněný kdokoliv, i když útok nesměřuje proti jeho osobě. Důležité zde je, aby takový útok přímo hrozil nebo trval. Jde o okolnosti vylučující protiprávnost, protože obránce, který odvrací útok proti zájmům chráněných trestním zákonem, chrání tak stejné zájmy, které chrání sám trestní zákon, a proto nejedná proti účelu tohoto zákona, ale naopak ve shodě s ním. Tudíž jednání v nutné obraně je důvodem, který vylučuje nebezpečnost činu pro společnost.

Jedním za základních oprávnění, která jim zákon umožňuje, je zadržet osobu podezřelou podle § 76 odst. 2 trestního řádu, kde je stanoveno, že osobu, která byla přistižena při trestném činu, nebo bezprostředně poté smí omezit na osobní svobodě kdokoliv. Následně je povinnost tuto osobu předat policejnímu orgánu, který nejprve ihned informuje o zadržení. Problém tohoto ustanovení vyvstává v jeho praktické realizaci, kdy není stanoveno, jakým způsobem má být toto zadržení osoby provedeno a jaké je možné podniknout opatření. Ale co považují za stěžejní je, že není ani definováno, zdali může osoba, která se rozhodne realizovat zadržení, překonat odpor osoby, kterou omezuje na osobní svobodě. Jednak by se jednalo o pasivní odpor osoby a jednak o aktivní odpor, kdy při aktivním odporu vzniká celá řada dalších komplikací. Pokud by pracovník SBS chtěl překonat aktivní odpor, šlo by o exces z mezí nutné obrany a mohl by se tak sám vystavit

trestnímu stíhání. Pokud by na něj byl vedený útok a on by jej odvracel a nesplnil by podmínky nutné obrany, mohl by se tak za určitých okolností dopustit trestného činu, ale mohlo by to být posouzeno podle § 41 písm. g) trestního zákona jako polehčující okolnost. Dalo by se říci, že mnohdy dostává zákon pracovníky SBS do schizofrenní situace v případech, kdy jsou nuceni se rozhodovat, zdali provést nějaké opatření. Faktorem, který zde hraje roli, je, že pracovník SBS je v zaměstnaneckém poměru, který se řídí zákoníkem práce, kdežto policista je ve služebním poměru, což pro něj znamená, že musí snášet větší míru rizika.

Toto je hlavní důvod, proč nemůžou SBS suplovat policejní pořádkové jednotky. Dalším důvodem je finanční náročnost. Ve výbavě pracovníků SBS jsou standardně prostředky jako tonfy, teleskopické obušky, slzotvorné prostředky, ale v boji proti agresivnímu davu, je zapotřebí kromě materiálního vybavení, ještě technicko-taktická výbava. Proto je nepředstavitelné, že by soukromý subjekt zaměstnával okolo stovky lidí s tím, že by se připravovali na zásah proti davu a využil je pětkrát do měsíce. Z finančního hlediska by to bylo neúnosné.

Úkoly bezpečnostních agentur na různých společenských akcích nebo sportovních utkáních spočívá v něčem jiném. Především zajišťují průběh těchto akcí a zajišťují místní záležitosti pořádku, neboť k tomuto dostali mandát od toho, kdo si je najal. Jejich úkolem je dohlížet na bezproblémový průběh akcí, starat se o vzniklé problémy a hlavně vzniku problémů předcházet za pomoci dialogu a vhodné argumentace a přesvědčování. Je nežádoucí, aby docházelo k tomu, že by tito pracovníci, svým neodhadnutím situace, vyvolali nějaký konflikt, který by přerostl v agresivní davovou situaci. V tomto spočívá jejich hlavní úkol na takových akcích. Mají na starosti zajistit veškerá režimová opatření související s akcí a v případě, kdy dojde k většímu narušení bezpečnosti, kontaktovat PČR a být jí nápomocni v případech, kdy by o to byli požádáni. Dále kontrolují, zdali nedochází k poškozování majetku, jeho ničení nebo rozkrádání. Kontrolují i vstupy, zabraňují vstupu osob, nežádoucích předmětů jako zbraně nebo na fotbalových zápasech pyrotechnika, poskytují informace návštěvníkům. Pozorně pozorují okolí a svými poznatky přispívají k odhalování trestné činnosti, zajištění svědků a jiným vhodným způsobem brání zájmy chráněné zákonem.

Základem je, aby disponovali patřičnými znalostmi, které jim umožní zvládat krizové situace. Jedná se především o fotbalové zápasy, kdy situace na fotbalových stadionech bývá

nejobtížnější a nejnáročnější. Ale dalo by se tvrdit, že došlo k obrovskému zlepšení, neboť dnes se již málo stane (alespoň ve srovnání s minulostí), že by se fanoušci poprali na stadionu. Když dojde k nějakým konfliktům, tak až mimo stadion, kde je to věcí PČR a nikoliv pořadatelské služby. K tomuto přispívají i jiná opatření, jako je zavedení kamerových systémů na stadionech, které slouží k zaznamenání protiprávního jednání a mnohdy taky jako důkazní prostředek, zamezení konzumace alkoholických nápojů nebo bezpečnostní zábrany, které neumožní znepráteným skupinám fanoušků, aby se k sobě dostaly.

Obr. 13. Pracovníci SBS na fotbalovém zápase [27]

3 POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Problematiku použití donucovacích prostředků řeší zákon č. 273/2008 Sb., o Polici České republiky (dále jen ZoPČR), konkrétně hlava devět tohoto zákona. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1.1.2009, a proto vydalo Policejní prezidium České republiky Metodickou příručku č. 1/2008 Ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků příslušníky Policie české republiky, za účelem upřesnění používání donucovacích prostředků v praxi a správného výkladu pojmů, které je nezbytné pro zvolení správného taktického postupu za použití adekvátního donucovacího prostředku. V běžných situacích si o použití donucovacích prostředků rozhoduje policista sám, podle vyhodnocení situace. V případě, kdy zasahuje jako člen pořádkových jednotek je tomu jinak, neboť zasahuje pod jednotným velením velitele opatření, což s sebou nese různá specifika.

Služební zákrok pod jednotným velením je zákrokem prováděným soustředěnými silami a prostředky policie v určitém místě a čase pod jednotným velením velitele zakročující jednotky. Na základě zákona lze služební zákrok pod jednotným velením definovat jako služební zákrok, při kterém velitel zakročující jednotky rozhoduje o použití donucovacích prostředků či zbraně příslušníky zakročující jednotky. K vlastnímu provedení služebního zákroku pod jednotným velením jsou využívány především pořádkové jednotky, speciální pořádkové jednotky, zásahové jednotky služby pořádkové policie. Při splnění zákonných podmínek mohou být využity útvary služby rychlého nasazení. [15]

3.1 Analýza zákonných podmínek pro použití donucovacích prostředků

V souvislosti s použitím donucovacích prostředků se hovoří o zákroku ze strany policie. Při zákroku, na rozdíl od úkonu, dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby použití síly. Donucovací prostředky, které je policista oprávněn použít, jsou taxativně vyjmenovány v ust. § 52 ZoPČR. V § 51 tohoto zákona je stanoveno, že každý policista může použít pouze takový donucovací prostředek, k jejichž používání byl vycvičen a samozřejmě pouze za zákonných podmínek. Kromě toho, že může použít jen ty prostředky, k jejichž používání byl vycvičen, tak se musí zároveň jednat o takové prostředky, které jsou ve vybavení na příslušném organizačním článku. To ovšem neznamená, že by musel použít pouze ty donucovací prostředky, které mu byly přiděleny, které tzv. nafasoval, ale může použít i ty, co si např.

zakoupil sám, nebo kterými je vybavený jeho kolega nebo cizí (např. ty co v průběhu zákroku odebere útočnickovi) a jak již bylo uvedeno výše, je nutné dodržet veškeré zákonné podmínky. Obecné podmínky jejich použití jsou uvedeny v § 53 ZoPČR. Zde je uvedeno, že policista může využít donucovacího prostředku k ochraně bezpečnosti svojí nebo jiné osoby, k ochraně majetku nebo veřejného pořádku.

Policista je povinen před samotným použitím donucovacího prostředku vyzvat osobu, která se dopouští protiprávního jednání, aby od takového jednání upustila, s výstrahou, že proti ní bude použito donucovacího prostředku. Tato výzva policisty má svůj účel, který spočívá v dalším možném posílení práv a svobod občanů, protože poskytuje osobám, proti kterým by případný zákrok mohl směřovat, možnost, aby upustili od svého protiprávního jednání sami. Tímto by se mohli vyhnout mnohem závažnějších následků a uposlechnutím výzvy policisty by již zajistilo dosažení cíle zákroku i bez jeho praktické realizace a zároveň i bez výraznějšího zásahu do sféry občanských práv a svobod. Samozřejmě v případech, kdy dochází k přímému ohrožení života nebo zdraví a zákrok tímto nesnese odklad, tak policista od takové výzvy může upustit. Při výběru donucovacích prostředků musí policista použít takové, které mu umožní, aby dosáhl účelu, který je jeho zákrokem sledován a zároveň takový, který je nezbytný, aby překonal odpor, nebo případný útok osoby proti které zakročuje. Pokud již dojde k použití donucovacího prostředku, tak musí policista dbát, aby osobě, proti které zakročuje, nezpůsobil újmu, která by byla nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

Kromě výzvy před použitím donucovacích prostředků uvedené v § 53 ZoPČR, je v 10 odst. 5 ZoPČR obecně stanovená povinnost, že před každým zákrokem, pokud to okolnosti dovolují, je policista povinen použít slov „Jménem zákona!“ a následně odpovídající výzvy. Právě použití slov „Jménem zákona“ má osobu, proti které má být vedený zákrok, upozornit na skutečnost, že požadavek na její osobu ke splnění nějaké právní povinnosti nebo obnově veřejného pořádku či právního stavu je vznášena orgánem státní moci. Cílem je, aby tímto bylo posíleno jeho rozhodnutí dobrovolně vyplnit požadavek policisty.

Výzva musí odpovídat určitým požadavkům, aby mohla naplnit zákonem předvídaný účel ještě před provedením zákroku. Výzva musí obsahovat naprosto jednoznačnou a výstižnou formulaci požadavku, co má daná osoba splnit nebo naopak, jakého jednání se má vyvarovat, a proto je nezbytné, aby z takové výzvy bylo zřejmé, komu z občanů je určena. Taková výzva musí být pro daného občana srozumitelná a jasně slyšitelná, navíc by v ní

měla být i výstraha, jaký bude postup v případě, že nebude výzvy ze strany občana uposlechnuto. Od všech výzev může samozřejmě policista upustit, pokud to okolnosti a povaha zákroku nedovolují. V zákoně nejsou tyto podmínky, za kterých lze od výzev upustit stanoveny a ani zákon žádným způsobem blíže nespecifikuje, ale lze předpokládat, že se bude převážně jednat o případy, kdy hrozí nějaké nebezpečí z prodlení, kdy by okamžité neprovedení požadovaného zákroku mohlo mít závažný následek.

Zde by mohlo dojít ke střetu dvou zájmů chráněných zákonem. Tímto by byl právně garantovaná možnost občana reagovat na výzvu a odvrátit tak možný zásah ze strany policie a s tím spojených následků a právo jiných občanů, kteří jsou ohroženi nebo dotčeni protiprávním jednáním, na co možná nejrychlejší provedení zákroku. Z pohledu zákona má ochrana života a zdraví přednost, před ochranou majetku. Existuje zásada přiměřenosti, která se vztahuje na veškerou činnost policie. Tuto vystihuje § 11 ZoPČR, který stanoví, že žádné osobě nesmí, v důsledku postupu policisty, vzniknout bezdůvodná ujma a taky nesmí vzniknout bezdůvodná ujma osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, v důsledku toho, že se policista rozhodne úkon neprovést. Při takovém úkonu je potřeba postupovat způsobem, který zajistí, že případný zásah do práv a svobod osob, proti kterým se zakročuje, ale i nezúčastněných osob, nepřekročí míru, která je nezbytná pro dosažení účelu sledovaného tímto úkonem.

V § 57 ZoPČR jsou potom stanoveny povinnosti policisty po použití donucovacích prostředků. Jednou z takových povinností je, poskytnout osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření v případě, že došlo k jejímu zranění a to ihned, jakmile to okolnosti dovolí. Slovy „jakmile to okolnosti dovolí“ je myšleno, že první pomoc následuje v případě, kdy došlo k ukončení zákroku takovým způsobem, že v případě první pomoci zraněné osobě již nedojde k ohrožení života nebo zdraví policisty. Každý zákrok, při kterém policista použil donucovací prostředky je povinen hlásit svému nadřízenému. Za splnění všech zákonných povinností v souvislosti s použitím donucovacích prostředků si zodpovídá každý policista, případy, kdy jde o zákroky pod jednotným velením, jsou upraveny v § 59 ZoPČR. Vzhledem k tomu, že o použití donucovacích prostředků, při zákroku pod jednotným velením, rozhoduje velitel zakročující jednotky, tak na něj přecházejí veškeré zákonné povinnosti, které jsou s použitím donucovacích prostředků spojené. Přechází na něj i odpovědnost, která může v souvislosti s použitím donucovacích prostředků vzniknout, jako odpovědnost za poškozený majetek nebo ujma na zdraví. O

použití donucovacích prostředků může rozhodnout i nadřízený velitele zakročující jednotky, ale tímto rozhodnutím přebírá velení do ukončení daného zákroku a tímto na něj přechází veškerá odpovědnost vyplývající ze zákona.

Při použití donucovacích prostředků existují zvláštní omezení. Tyto omezení jsou stanoveny v § 58 ZoPČR. Týká se to použití donucovacích prostředků, jako jsou údery a kopy, slzotvorný, elektrický a jiný dočasně zneschopňující prostředek, obušek a jiný úderný prostředek, vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně s dočasně zneschopňujícím účinkem, vrhací prostředek, který nemá povahu střelné zbraně, vytlačování vozidlem, vytlačování štítem, služební pes, zásahová výbuška, úder střelnou zbraní, hrozba namířenou střelnou zbraní, varovný výstřel a zbraň. Tyto vyjmenované donucovací prostředky nelze použít proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě zjevně mladší patnácti let, výjimku tvoří případy, ve kterých by útok takových osob bezprostředně ohrožoval život nebo zdraví osob a policisty nebo by hrozila větší škoda na majetku a toto nebezpečí by za daných okolností nešlo odvrátit jinak.

Tyto omezení se nevztahují na použití zásahové výbušky, slzotvorného prostředku, vytlačování vozidlem a štítem právě pokud jsou použity proti skupině osob. Použití donucovacích prostředků vždycky závisí na posouzení konkrétní situace. Tím, že je v zákoně uvedeno „zjevně“ osobě mladší patnáct let, vysokého věku atd., se tyto omezení vztahují na případy, kdy zakročujícímu policistovi na první pohled patrné a zřejmé, že jde o takovou osobu.

Obr. 14. Donucovací prostředek vytlačování koňmi [28]

3.2 Aplikace vybraných donucovacích prostředků

Ne všechny donucovací prostředky, které jsou vyjmenovány v § 52 ZoPČR, bývají často využívány v běžné policejní praxi. Donucovací prostředky lze použít jen při naplnění zákonného důvodu, kdy zákon již nestanoví, proti komu nebo čemu má být užitý. Jestliže již dochází k přímému donucení za použití donucovacího prostředku, děje se tak za účelem přinutit fyzickou osobu, aby splnila své zákonné povinnosti a zanechala svého protiprávního jednání. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že použití donucovacího prostředku se uplatňuje v praxi pouze, když osoba klade odpor. Zde je potřeba rozlišit odpor aktivní a odpor pasivní.

Odpor aktivní je takový, při kterém dochází k fyzickému působení na policistu, nebo kdy je mu násilně bráněno v provedení jeho zákroku. Může se jednat například, že se rozejde nebo rozběhne na policistu, snaží se jej zachytit nebo na něj útočit údery. Naproti tomu pasivní odpor je takový, při kterém osoba nepoužívá proti policistovi žádné formy násilí, ale jenom odmítá vyplnit pokyny nebo výzvy policisty. Zde se může jednat například o „ekologické demonstranty“, kteří si pouze sednou, k něčemu se přiváží a kladou tak jenom pasivní odpor.

V případě pasivního odporu bývá zpravidla dostatek času si zákrok promyslet a zvolit takový postup, který bude za dané situace nejvhodnější. Každý donucovací prostředek a jeho použití má svoje taktické výhody a nevýhody. Osoba, která klade aktivní odpor, a proti které má být donucovací prostředek použit, má oproti policistovi malou výhodu v tom, že nemusí zvažovat, jakých použije prostředků ke svojí obraně nebo k útoku na policistu. Policista se musí, často ve velmi časově omezené době, rozhodnout pro zvolení správného donucovacího prostředku jak z pohledu taktiky, tak zejména podle zákona. V některých situacích není potřeba rozlišovat, zda osoba klade odpor aktivní nebo pasivní, jde o situace, kdy policista již předem má informace o nebezpečnosti osoby a o jejím dřívějším agresivním chování. Nelze přesně stanovit, kdy se jaký donucovací prostředek má použít, protože to vždycky vyplyne až z okolností. Následně nastíním, za jakých podmínek se dají jednotlivé donucovací prostředky použít a na co je potřeba dávat si pozor, v souvislosti s jejich použitím.

Hmaty, chvaty, údery a kopy – tyto donucovací prostředky se používají zejména proti osobám, které kladou pasivní odpor, neboť použití jiných prostředků, vzhledem k zásadě

přiměřenosti postupu, nelze proti takovým osobám použít. Jsou však vhodné i k překonání aktivního odporu. Vždy záleží na schopnostech jednotlivce a na jeho fyzické úrovni. Proti osobám kladoucích pasivní odpor se použijí hmaty, tedy úchopy, často za účelem jejich odvedení z místa. Chvaty bývají již spíše bolestivějším hmatem, který policista použije v případě, že je napaden útočníkem, tedy osobou, která klade již aktivní odpor. Chvaty se používají v podobě různých pák. Kopy a údery jsou již velmi nebezpečným prostředkem, který se používá převážně k zastavení bezprostředního útoku, a tím k vytvoření vhodnějších podmínek pro použití jiného donucovacího prostředku. Kopy a údery by měly být vedeny lehce na citelně zranitelná místa. Kopy se samozřejmě vedou nohama, ovšem údery se kromě rukou mohou vést kteroukoliv částí a plochy těla.

Obr. 15. Donucovací prostředek hmaty a chvaty [30]

Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek – tyto prostředky se dají úspěšně použít jak při zákroku proti jednotlivci, tak proti skupině osob pod jednotným velením. U PČR se nejčastěji jako slzotvorný dočasně zneschopňující prostředek využívá kapesní aerosolový slzotvorný rozstříkovač, neboli KASR. Ten zneškodní útočníka tím, že aerosol, který je ve stlačeném plynu uvnitř KASRu obsažený působí na oční sliznice, a tím nutí k tvorbě slz, to způsobí, že osoba dobře nevidí a nemůže se tak soustředit na útok. Policista tak získá čas, aby se rozhodl o dalším postupu a případně o použití dalšího donucovacího prostředku. Při použití slzotvorných prostředků

platí určité zásady, které je nutné dodržet, aby nedošlo při zákroku k ohrožení samotného policisty nebo členů hlídky, popřípadě nějakých nezúčastněných osob.

Mezi tyto zásady patří určité použití takového prostředku na volném prostranství a policista by měl vzít v úvahu sílu a směr větru, a proto by se neměl použít v uzavřených místnostech nebo v prostředcích hromadné dopravy. KASR je vhodný i pro vypuzení osob z nějakého menšího prostoru nebo z vozidla, ale samozřejmě za předpokladu, že se zde nenacházejí žádné nezúčastněné osoby. KASR osobu, proti které je použit, nezastaví úplně, ale pouze ji částečně vyřadí tím, že sníží jeho orientaci v prostoru a prodlouží jeho reakční rychlost. Pro největší účinek KASRu je nejvhodnější zasáhnout obličej útočníka, konkrétně jeho oči. Z vlastní praxe můžu potvrdit, že v případech použití KASRu proti osobám silně pod vlivem alkoholu nebo omamných či psychotropních látkách, se častokrát jeho působení míjí účinkem. Je to způsobeno tím, že takové osoby mívají sníženou citlivost.

Elektrický dočasně zneschopňující prostředek není u PČR dosud běžně používaný. Ze všech donucovacích prostředků je považovaný za nejnebezpečnější. Proto je jeho použití upraveno v § 53 odst. 4 ZoPČR, který stanoví, že jeho použití je možné pouze za předpokladu, že použitím jiných donucovacích prostředků by nebylo dosaženo účelu sledovaného zákrokem. Tímto je jeho použití prakticky posunuto do režimu střelné zbraně. PČR je vybavena tzv. TASERy. Co je to TASER?

TASER je osobní obranný prostředek, obecně nazývaný jako Distanční Elektrický Paralyzér (DEP). Používá zhuštěný dusík k dopravě dvou malých sond na vzdálenost 4,57 metrů (civilní použití) a 10,67 metrů (policie, armáda) a lze jej použít i jako kontaktní prostředek. Sondy jsou s paralyzérem TASER spojené izolovaným drátem. Obě sondy vytvoří kontakt s cílem. TASER přenáší po drátech do těla zasaženého elektrické impulsy. Není nutné, aby sondy s jehlami pronikly kůží. Postačí, když se pomocí zpětných háčků zachytí na oděvu a přes jeho tloušťku až 5 cm přejde impuls paralyzéro do těla. [7]

Výhodou takových prostředků je, že dokáží útočníka dočasně zneschopnit či paralyzovat a nezpůsobí mu žádné trvalé následky nebo zranění.

Slovy „obdobně dočasně zneschopňující prostředek“ jsou myšleny takové prostředky, které pracují na podobné bázi jako prostředky výše vyjmenované, zde není, pro větší variabilitu, taxativně stanoveno, o jaké prostředky by se mělo jednat. Zákon zde předvídá technický vývoj a umožňuje tak použití i dalších prostředků, který by měly obdobný účinek.

Obušek a jiný úderný prostředek – tyto donucovací prostředky slouží především k „prodloužení“ policistovy ruky a je určený k úderům na lehce zranitelná místa lidského těla. Tyto prostředky jsou ve standardní výbavě policisty a jedná se o různé obušky, tonf, teleskopický obušek a jsou používány v případě přímého vynucování splnění právní povinnosti nebo k ochraně policisty proti bezprostřednímu útoku. Jiným úderným prostředkem jsou myšleny i například různé krátké dřevěné nebo kovové tyče, baterka a jiné podobné předměty. Důležité je, aby sloužily za účelem tupého úderu, i když tyto předměty nebyly k takovému účelu přímo vyrobeny. Lze tedy použít vše, co je svým mechanismem použití srovnatelné s obuškem a vyvolá srovnatelné účinky. V zákoně je to stanoveno takovým způsobem, který by zbytečně nelimitoval policisty v možnostech výběru a zejména pak v nezvyklých situacích, kdy je policista nucen se bránit s předměty, které má kolem sebe nebo je vytrhne útočnickovi z rukou.

Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky – jde o prostředky, které jsou díky své konstrukci sice řazeny mezi střelné zbraně podle zákona o zbraních a střelivu, a také jsou na trhu dostupné pouze na zbrojní průkaz, nicméně svými účinky se řadí mezi nesmrtící, neletální prostředky. Jde především o prostředky, které jsou široce užívány evropskými policejními sbory jako donucovací prostředek především k pacifikaci pachatelů násilných trestných činů, intoxikovaných či chladnou zbraní ozbrojených pachatelů. [4]

Flash ball je vystřelovač dutých pryžových míčků (přibližně velikosti tenisového míčku). Míčky jsou vystřelovány na kratší vzdálenost proti trupu pachatele, účinky jsou srovnatelné např. s úderem rukou. Tyto míčky nelze zaměňovat s gumovými projektily, které jsou vystřelovány z klasických pistolí, revolverů či pušek. Tyto gumové projektily totiž nelze řadit mezi nesmrtící zbraně, neboť se svými účinky řadí ke klasické munici. Česká policie gumové projektily v zásadě nepoužívá, a pokud by mělo dojít k jejich použití, muselo by tomu být za stejných přísných podmínek, jako při použití zbraně se standardní municí. [4]

Vystřelovače sítí – jsou svou konstrukcí v podstatě pušky, které mají několik paralelních hlavních, ze kterých jsou schopné vystřelit najednou několik závaží, které mezi sebou nesou sbalenou síť. Ta se za letu rozvine a po dopadu omezí pachatele v pohybu. Konstrukce vystřelovače neumožňuje jeho použití jako klasické střelné zbraně. [4]

Použití těchto donucovacích prostředků přináší velkou výhodu v tom, že umožňují zneškodnit pachatele na větší vzdálenost, čímž se zvyšuje bezpečí pro policistu. Díky tomu se policista nemusí přiblížit k pachateli, který by byl ozbrojen a riskovat tak, že bude zraněn nebo usmrčen. Ze zkušeností ze zahraničí vyplývá, že se tak snižuje počet použitých zbraní policisty a zároveň se tak snižují následky, které vznikají při použití jiných donucovacích prostředků.

Vytlačování vozidlem – tento donucovací prostředek zásadně neslouží k vytlačování vozidla ze silnice během jeho jízdy při pronásledování, ale má sloužit proti větší skupině osob při hromadném porušování veřejného pořádku. Jeho účelem je takovou skupinu osob rozptýlit nebo vytlačit z určitého prostoru. Nepoužívají se běžná osobní vozidla, ale těžké transportéry s vyztuženou přední stranou např. pletivem. Lze jej použít i proti věcem, které tvoří zátaras, k jejich odstranění a taky jako zatarasení přístupu nepovolaným osobám. Tento donucovací prostředek se použije až po předchozí marné výzvě, aby osoby opustily daný prostor. Je třeba dbát opatrnosti, aby vozidlo nepřiměřeně neohrozilo osoby, proto je potřeba, aby se vždy pohybovala pomalu.

Vytlačování štítem – tento donucovací prostředek se používá při zákroku pod jednotným velením, při nasazení většího množství policistů.

Vytlačování koněm – opět se jedná o donucovací prostředek využívaný proti skupině osob. Jeho účelem je, kromě obnovení veřejného pořádku, vytlačit osoby z určitého prostoru. V praxi se často používá taktika postupu sevřené řady koní s jezdci, která se pohybuje pomalu směrem, kam mají být dané osoby vytlačeny. Dále se používá při rozdělení proti sobě stojících skupin osob, které se vzájemně napadají.

Služební pes – není donucovacím prostředkem jako takovým a ani jím nejsou „vybavení“ policisté. Služebního psa mají „ve výbavě“ pouze policisté zastávající funkci psovoda. Úkolem služebního psa je, aby ochránil zejména bezpečnost psovoda a jiných osob nebo majetek před útokem, který bezprostředně hrozí nebo trvá. Jeho úkolem je zabránit protiprávnímu jednání, ale taky násilnému vstupu nepovolené osoby do chráněných objektů nebo prostorů. Lze jej využít k pronásledování pachatele a jeho případného zadržení nebo k tomu, aby donutil takového pachatele opustit svůj úkryt. Psovod vyhodnotí vždy podle konkrétní situace, zdali použije služebního psa s náhubkem nebo bez náhubku. Vždy záleží

na intenzitě útoku pachatele a způsobu jaký klade odpor. Samotná přítomnost psovoda se psem (byť silně štěkajícím), na místě zákroku, ještě není donucovacím prostředkem.

Vodní stříkač – tento donucovací prostředek se používá výhradně jenom proti skupině osob, které narušují veřejný pořádek a dopouštějí se, i přes výzvu policie, protiprávního jednání nebo odmítají opustit určené prostory nebo se rozejít. Vodní stříkač je naplněn vodou nebo roztokem vody a slzotvorného prostředku a je obsluhován pouze policisty, kteří byli k takovému účelu vyškoleni a vycvičeni.

Zásahová výbuška – jejím účelem je dočasné zneškodnění nebezpečného pachatele nebo proti osobám, které se dopouštějí zvláště závažné trestné činnosti. Jejím použitím dojde ke krátkodobému ochromení pachatele (strnutí, psychické ochromení, zneschopnění). Tento donucovací prostředek lze využít při zákroku speciálně vycvičených policistů vybavených potřebnými ochrannými pomůckami. Vysokého efektu dosahuje tato výbuška v uzavřeném prostoru a její výhodou je, že nezanechává žádné trvalé následky, tedy za normálních okolností. V praxi se stalo, že jeden z podnapilých demonstrantů, proti kterému byly zásahové výbušky použity, jednu z nich, ještě před její explozí, vzal do ruky a chtěl jí hodit na zpět mezi kordon policistů. To se mu však nepodařilo, a tato výbuška mu amputovala několik prstů. Účelem zásahové výbušky je způsobit pouze zvukový a světelný efekt, který by působil jako psychologický moment překvapení a osoby by postupně opouštěly prostor a ustupovali tak od explodujících výbušek.

Pouta – tento nejčastěji využívaný donucovací prostředek slouží k omezení pohybu osoby. Používá se při eskortách, nebo pokud je osoba omezená na osobní svobodě. Pouta lze přikládat osobám v různých polohách, v sedě, ve stoje, na zemi a různými způsoby, před nebo za tělem. Pouta jsou konstruována tak, že jakákoliv snaha se z nich dostat vede většinou k jejich samovolnému zatahování. Na tento fakt by poutaná osoba měla být upozorněna, aby nedošlo k poruše krevního oběhu. Pouta lze podle ZoPČR použít dvěma způsoby. Buď podle § 24 tohoto zákona, kterým osobu, co napadá policistu nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozujícím majetek nebo se pokusila o útěk, připoutá k vhodnému předmětu a to nejdéle na dobu dvou hodin. Nebo podle § 54 ZoPČR, který taxativně stanoví, že pouta lze použít proti osobám zajištěným, zadrženým, zatčeným, dodávaným do výkonu trestu odnětí svobody nebo převzaté osoby k provedení procesních úkonů.

Prostředek zamezení prostorové orientace – tento prostředek se využívá převážně při transportu nebezpečných osob a využívají se například zatmavené lyžařské brýle nebo kápě.

Kromě výše zmíněných donucovacích prostředků má policie podle ZoPČR ještě donucovací prostředky jako vrhací prostředek, který nemá povahu střelné zbraně podle § 56 odst. 5 tohoto zákona, zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla, úder střelnou zbraní, hrozba namířenou střelnou zbraní a varovný výstřel. Těmito donucovacími prostředky, stejně jako samotným použitím služební zbraně, jsem se ve své práci podrobně nezabýval, neboť tyto prostředky bývají využívány minimálně a jejich použití v rámci zákroku pod jednotným velením je prakticky nulové.

Po jakémkoliv použití donucovacího prostředku je policista, který tento prostředek použil, povinen sepsat o jeho použití úřední záznam (viz. PII). V něm se uvede důvod jeho použití, jeho průběh a s jakým výsledkem byl použit. Úřední záznam se nemusí sepisovat, byl-li užít při použití pout dle § 54 ZoPČR.

Obr. 16. Donucovací prostředek vytlačování štítem [31]

4 ANALÝZA LEGISLATIVY

V této kapitole se budu zabývat legislativou, která alespoň úzce souvisí s problematikou davových situací. Při opatřeních, která s sebou nesou různé demonstrace, pochody a jiné akce podobného typu, se prolíná několik právních předpisů. Počínaje samotnou zákonností shromáždění a různých typů protiprávních jednání. Následně provedu analýzu některých zákonů právě ve vztahu k této problematice. Zajišťování veřejného pořádku není výlučně v gesci policie. Působnost policie je podle zásady podpůrnosti ohraničena působností i jiných subjektů, které jsou taktéž odpovědny za veřejný pořádek, jako je například obec.

4.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

V kapitole 3 jsem rozebíral oprávnění PČR ve vztahu k donucovacím prostředkům a s tím související zákonné povinnosti. Teď rozeberu další oprávnění a povinnosti, která se nějakým způsobem dotýkají problematiky davových situací. Zde je nutné si uvědomit zásadní rozdíl mezi občanem jako takovým a policistou. Tento rozdíl se týká faktu, že každý občan České republiky může dělat to, co mu není zákonem zakázáno, naproti tomu policista smí konat pouze to, co mu zákon dovoluje. V praxi mnohdy dochází k tomu, že občané se obracejí na PČR i v případech, které nespádají do její kompetence a tudíž PČR není oprávněna ani schopna takovému občanovi v ten daný moment pomoci. Může jít například o situaci, kdy nebyl fanoušek vpuštěn na stadion. Řešení takového typu konfliktu nepřísluší do gesce policie, neboť se jedná o soukromý vztah mezi fanouškem a pořadatelem. V § 2 ZoPČR je stanoveno, že PČR slouží veřejnosti, jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit další povinnosti, které jí vyplývají ze zákona (např. z trestního řádu). Tato ochrana je zákonem garantována právníckým i fyzickým osobám na území České republiky.

Poučení osob, spolupráce s jinými subjekty - §§ 13, 16, 17, 18, 22, 23

Významnou povinností je povinnost dle § 13, který říká, že policista musí každou osobu, která je dotčena úkonem poučit o důvodech takového úkonu a taky o jejich právech a povinnostech. Při zabezpečování a provádění akcí a opatření PČR spolupracuje s mnoha jinými subjekty. Toto ji umožňuje § 16, který stanoví spolupráci s obcemi a § 17, kterým je upravena spolupráce s ostatními právníckými a fyzickými osobami. Konkrétní formu spolupráce stanoví § 18, který umožňuje policii od ozbrojených sil, bezpečnostních sborů,

orgánů veřejné správy a právnických a fyzických osob, požadovat věcnou nebo osobní pomoc, kterou jsou tito povinni poskytnout. Výjimku tvoří, pokud jim v tom brání státem uznaná povinnost mlčenlivosti nebo pokud by se vystavili ohrožení pro svou osobu nebo osobu blízkou. V situacích, kdy by prostředky a síly policie nebyly dostatečné k zajištění vnitřního pořádku, může podle § 22 ZoPČR vláda České republiky povolovat k plnění úkolů policie vojáky v činné službě a příslušníky Vězeňské služby ČR a Celní Správu ČR s tím, že v takovém případě mají oprávnění a povinnosti policie. Aby policie mohla využívat média a sdělovací prostředky a skrze ně žádat veřejnost o pomoc při pátrání, nebo v případě potřeby veřejnost varovat, upravuje § 23. Tím je stanovena povinnost provozovatele rozhlasového nebo televizního vysílání a tisku, uveřejnit informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku.

Omezení osobní svobody - §§ 24, 26

Mezi hojně využívaná oprávnění napříč spektrem všech činností policie je oprávnění omezit osobu na osobní svobodě. Využití tohoto oprávnění vyvolá vždy obrovskou vlnu nevole ze strany demonstrantů. Obecné podmínky jsou stanoveny v § 24 ZoPČR. Zde je stanoveno, jakým způsobem má být s osobou omezenou na osobní svobodě zacházeno (nesmí být podrobena mučení, nelidskému zacházení atd.) a taky její práva (právo žádat vyrozumění osoby, kterou si určí, právo na vyšetření lékařem, právo na právní pomoc na svoje náklady). Důvody k omezení osobní svobody, respektive k zajištění osoby jsou uvedeny v § 26 ZoPČR. Je zde uvedeno osm důvodů.

V praxi se nejčastěji setkáme se dvěma z nich. Jedním z nich je případ podle odst. 1 písm. a), kdy osoba svým jednáním ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob nebo majetek. Zde se hovoří, že taková osoba musí ohrožovat svůj života nebo život a zdraví jiných osob. To má svoji logiku, neboť nelze omezit osobu na osobní svobodě v případě, že by ohrožovala pouze svoje zdraví. To by se jinak mohla zajistit i taková osoba, která provozuje nebezpečné adrenalinové sporty, čímž by ohrožovala sebe na zdraví. Druhým důvodem, v praxi vůbec nejčastějším, je podle odst. 1 písm. f), kde je řečeno, že lze zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu a je důvodná obava, že ve svém protiprávním jednání bude pokračovat nebo bude mařit řádné objasnění věci. Výklad takové oprávnění lze lehce aplikovat na mnoho případů. Při demonstracích se může jednat o případy, kdy demonstranti házejí na policisty dlažební kostky, zápalné lahve, demolují majetek atd. Osoba může být zajištěna nejdéle na dobu 24 hodin.

Odebírání věcí - § 34

V souvislosti s řízením o přestupcích má PČR k dispozici oprávnění odnětí věci dle § 34, podle kterého může vyzvat osobu k vydání věci, jestliže se lze domnívat, že v řízení o přestupcích může být uloženo její propadnutí nebo může být věc zabrána a tyky pokud se jedná o věc důležitou pro samotné řízení o přestupku. Pokud osoba odmítne tuto věc vydat, policista ji může odejmout, důležité je, aby hodnota této věci nebyla v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Podle výše uvedené lze usuzovat, že se zde bude jednat o věc movitou. O tom, zda se jedná o nápadný nepoměr věci k povaze přestupku, přísluší rozhodnout policistovi, který se chystá tohoto oprávnění využít, ten potom postupuje podle objektivních kritérií a ne na základě prohlášení majitele, na kolik si danou věc cení.

Odebírání zbraní - § 35

Vydání a odebrání zbraně, včetně prohlídky osoby upravuje § 35 ZoPČR. Zde je uvedeno, že policista může osobě odebrat zbraň, hrozí-li nebezpečí, že ji použije neoprávněně k násilí nebo alespoň k pohrůzce násilí. Provést prohlídku a zároveň odebrat zbraň může v případech, že osoba má být omezena na osobní svobodě nebo proti takové osobě směřuje zákrok policisty, popřípadě úkon, hrozí-li nebezpečí, že osoba bude klást odpor. Při demonstracích dochází často k naplnění tohoto oprávnění, při odebírání věcí, jako jsou baseballové hole, pyrotechnika, boxery, řetězy a jiné podobné předměty. O odebrání věci nebo zbraně dostane osoba potvrzení, a pokud není v řízení o přestupku rozhodnuto o jejím propadení, tak se jí vrací nazpět. Pod pojmem zbraň se rozumí cokoliv, čím lze učinit útok vůči tělu důraznější, a proto se nemusí vždy jednat pouze o zbraň stělnou, bodnou či sečnou, ale veškeré předměty, které by mohly za určitých okolností jako zbraň sloužit.

Vstup na určená místa - § 40

V případě odvracení závažného nebezpečí nebo ohrožení veřejného pořádku a ohrožení života nebo zdraví osob a taky při pronásledování osob, je policista oprávněn podle § 40 vstoupit do obydlí, jiných prostor nebo na pozemek. V souvislosti s realizací tohoto oprávnění si může policista zajistit přístup do takového prostoru a jeho povinností je zajistit přítomnost nezúčastněné osoby (to neplatí v případech, kdy hrozí nebezpečí z prodlení). Právě ona nezúčastněná osoba je takovým garantem objektivnosti rozhodnutí policisty vstoupit do obydlí. Mělo by se jednat o osobu, která je plně způsobilá k právním úkonům a její přítomnost na místě by měla chránit práva nájemce tohoto bytu nebo

prostoru, ale taky slouží jako ochrana policisty v případě podezření z protiprávního jednání. Otevřením bytu by neměla být způsobena větší škoda, než je nezbytně nutné a v bytě se nezdržovat zbytečně dlouho.

Zastavení a kontrola vozidel - § 42

Oprávnění zastavit a provést kontrolu vozidla upravuje § 42 ZoPČR, který stanoví, že policista může provést prohlídku dopravního prostředku, jestliže pátrá po pachatelích úmyslného trestného činu nebo po věcech z takového činu pocházejících, má-li důvodné podezření, že se takové věci nebo pachatel můžou v dopravním prostředku nacházet. Toto oprávnění má i v případech, že patří po osobách pohřešovaných, hledaných, po zbraních, střelivu, omamných nebo psychotropních látkách atd. V souvislosti s tím, je oprávněn provést prohlídku zavazadlového prostoru, ale v souvislosti s prohlídkou dopravního prostředku nelze provádět prohlídku zavazadel. Tímto není upravena prohlídka pouze automobilů, ale jedná se o veškeré dopravní prostředky, kterými je možné přepravovat osoby nebo věci (lodě, letadla, prostředky městské hromadné dopravy).

Zákaz vstupu na určená místa - § 43

K účinnému plnění úkolů PČR má policista oprávnění každému nařídit, aby po určitou dobu nevstupoval na policistou určené místo a aby se na takovém místě nezdržoval, ale taky aby po určitou dobu setrval na určitém místě. Toto oprávnění, lze využít za podmínek, že je závažně ohrožen život nebo zdraví upravuje jej § 43 ZoPČR. Využívá se v situacích, kdy je prováděn služební zákrok proti skupině agresivních osob, které se dopouštějí výtržností na veřejném prostranství. Nebo v případě zajištění bezpečnosti chráněné osoby, či pokud je nutné provést úkony na místě činu. Toto oprávnění ze strany policisty osobě nařizuje, aby se na těchto místech zdržovala (nezdržovala) na dobu nezbytně nutnou. Dobou nezbytně nutnou je myšlena doba, která je nutná pro úspěšné provedení daných úkolů, zákroku nebo jiných opatření a vždycky závisí na konkrétní situaci a taky důvodech, pro které byl tento prostor uzavřen.

Požadování vysvětlení - § 61

V § 61 ZoPČR stanoví, že policista může požadovat vysvětlení od osob, od kterých se domnívá, že jejich informace může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu, přestupku nebo jejich pachatele, vypátrání hledaných, pohřešovaných osob nebo věcí, popřípadě k přípravě a výkonu opatření k zajištění bezpečnosti chráněné osoby.

Podání vysvětlení nesmí být požadováno od osob, které by tím porušily zákonem stanovenou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti (pokud by této povinnosti nebyla zproštěna). Osoba může podání vysvětlení odepřít jenom v případě, že by jí způsobila sobě nebo osobě blízké nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za správní delikt.

Osobou blízkou je myšleno příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel, druh nebo jiná osoba, v rodinném nebo obdobném poměru, jejíž ujma by byla právem pocíťována za vlastní. To zda se jedná o osobu blízkou, je potřeba uvážit vždycky podle konkrétního případu, problém je v tom, že osoba nemusí nijak policistovi prokazovat, že tomu tak je, stačí její obecné prohlášení. Za účelem podání vysvětlení může policista, je-li to nezbytné, osobu vyzvat, aby se ve stanovenou dobu dostavila na určité místo. Pokud osoba tomuto nevyhoví bez dostatečné omluvy, může být předvedena za účelem podání vysvětlení. O důvodech, pro které lze odepřít výpověď, je policista vždy povinen osobu poučit.

Pořizování záznamů - § 62

Za účelem odhalování trestných činů a přestupků, je PČR oprávněna podle § 62 pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy jak osob, tak i věcí, které se nacházejí na veřejně přístupném místě. Pro zákroky pod jednotným velením je podstatné, že toto oprávnění umožňuje pořizovat záznamy o průběhu úkonů.

Prokázání totožnosti - § 63

V souvislosti s probíhajícím opatřením dochází k tomu, že policie vytvoří v okolí takového opatření „filtry“ a každý občan, který se chce dostat do míst, kde probíhá akce musí ukázat svoji občanku. Takové opatření nesou účastníci těchto akcí velmi těžce a považují to ze strany policie za zbytečnou „buzeraci“, jak mnohdy sami uvádějí. Proto se policistů ptají proč se tak děje a jestli si to může vůbec policie dovolit. Děje se tak na základě § 63 ZoPČR, který opravňuje PČR vyzvat osobu k prokázání totožnosti, která je podezřelá z protiprávního jednání, je od ní požadováno vysvětlení atd. V případě kontroly návštěvníků akcí se tak děje dle odst. 2 písm. l) tohoto zákona, který stanoví, že lze vyzvat osobu k prokázání totožnosti při plnění jiného úkolu, je-li to nezbytné k ochraně bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku nebo předcházení trestné činnosti. Toto oprávnění je v zásadě předpokladem pro úspěšnou aplikaci jiných oprávnění (např. podání

vysvětlení). Pokud osoba odmítne prokázat svoji totožnost a neposkytne ani potřebnou součinnost ke zjištění její totožnosti, může ji policista za tímto účelem předvést.

Provádění dechových zkoušek a lékařských vyšetření - § 67

Provádění dechových zkoušek a lékařských vyšetření za účelem, zdali osoba není pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky se provádí na základě § 67 ZoPČR.

Obr. 17. Omezení osobní svobody osob policisty [28]

4.2 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Právo přestupkové je subsystémem práva správního, neboť řízení o přestupcích je speciálním správním řízením, které je upraveno v zákoně 200/1990 Sb. o přestupcích (dále jen ZoPŘ) a ve správním řádu. V ZoPŘ je přestupek v § 2 definovaný jako zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek označeno v tomto zákoně, anebo v jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. Přestupek má stejně jako trestný čin znaky materiální a formální. Důležitým materiálním znakem přestupku je nebezpečnost činu pro společnost, kdy na rozdíl od trestného činu, stačí u přestupku stupeň společenské nebezpečnosti pouze nepatrný (u trestného činu nikoliv nepatrný). Dalším rozdílem je, že u přestupku postačí zavinění z nedbalosti, pokud zákon nestanoví, že je třeba úmyslného zavinění (§ 3 ZoPŘ). Sankce, které lze za spáchaný přestupek uložit jsou dle § 11 napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci. Napomenutí ukládá pouze správní orgán a nelze jej uložit současně s pokutou, kdy se jedná o písemné rozhodnutí tohoto orgánu za méně závažné přestupky a je to spíše prostředek morálního a výchovného

působení. Přestupek domluvou může vyřídít i policista za předpokladu, že je spolehlivě zjištěn, přestupce uzná své provinění a tato domluva je dostačující k nápravě přestupce.

PČR je povinna podle § 58 ZoPŘ, při oznamování přestupků správnímu orgánu, provést nezbytná šetření za účelem zjištění podezřelého nebo k zajištění důkazních prostředků pro následné dokazování u přestupků, které jsou v tomto § 58 vyjmenovány. Jedná se o přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, proti majetku, proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, proti pořádku ve státní správě spadající, spáchané na úseku v působnosti PČR a vybrané přestupky na úseku zdravotnictví, na úseku před alkoholismem a jinými toxikomaniemi a na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství.

Na tomto místě ještě upozorním na § 75 ZoPŘ, který stanoví povinnost osobám vydat věc, která je důležitá pro přestupkové řízení a jedná se o jakousi paralelu k § 34 ZoPČR, který PČR opravňuje takovou věc odejmout.

4.3 Zákon č. 141/1969 Sb., Trestní řád

Tento právní předpis, konkrétně § 158 upravuje postup policejního orgánu před zahájením trestního stíhání. V momentě, kdy policejní orgán zahájí úkony v trestním řízení, tak veškeré svoje kroky realizuje právě na základě jednotlivých ustanovení trestního řádu (dále jen TŘ). Zejména jde o provádění neodkladných a neopakovatelných úkonů. Definice neodkladný a neopakovatelných úkonů je v § 160 odst. 4 TŘ, ale není zde stanoven taxativní výčet, proto je v praxi potřeba při jejich posuzování přihlížet ke konkrétním okolnostem případu. Mezi takové neodkladné a neopakovatelné úkony lze zařadit např. ohledání místa činu a věci (§ 113), osobní prohlídka (§ 82), prohlídka těla, odběr krve, nebo jiný podobný úkon (§ 114), vydání a odnětí věci (§ 78, § 79), odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88), atd.

I podle TŘ lze omezit osobu na osobní svobodě, jde například o předvedení obviněného (§ 90), ale nejčastěji se realizuje zadržení podle § 76 odst. 1 TŘ. Zde je stanoveno, že lze zadržet osobu, o které lze předpokládat, že spáchala trestný čin (ve smyslu § 13 trestního zákona) a nebylo proti ní dosud zahájeno trestní stíhání a, nebo pokud je dán některý z důvodů vazby podle § 67 TŘ. Jde hlavně o to, aby bylo dosaženo účelu trestního řízení a tedy o situace, ve kterých bez využití zadržení by mohlo dojít ke zmaření nebo ztížení trestního řízení. K takovému zadržení je potřeba předchozího souhlasu státního zástupce,

vyjma případů, kdy byla osoba přistižena přímo při trestném činu nebo na útěky, tedy v případech, kdy věc nesnese odkladu. Z TR nepřímo plyne, že souhlasu státního zástupce by mělo být žádáno písemnou formou, tedy po předložení originálu trestního spisu s uvedenými zjištěnými skutečnostmi a důkazy odůvodňujícími závěr, že osoba má být zadržena. Ale v případech, kdy je nutné vydat souhlas naléhavě, lze využít i jinou formu (telefonicky, faxem, elektronickou poštou) s tím, že si státní zástupce opatří podklady k vydání svého rozhodnutí např. telefonickým spojením.

4.4 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon

Na tomto místě se nebudu zabývat trestním zákonem (dále jen TZ) jako takovým, to ani není předmětem a cílem této práce. Pouze se zmíním, že podle § 14 TZ se trestné činy dělí na přečiny (jde o nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy s horní hranicí trestu odnětí svobody do pěti let) a zločiny (případy, kdy se nejedná o přečin) a nastíním nejčastější trestné činy (dále jen TČ), ke kterým na shromážděních dochází. Často se stává, že dochází k souběhu více TČ.

Při situacích, kdy policisté využívají svých oprávnění a zakročují proti různým osobám, dochází ze strany těchto osob k fyzickému násilí vůči zakročujícím policistům. Mnohdy se stalo, že již při běžné silniční kontrole začal řidič najíždět na policisty vozidlem nebo při výzvách aby účastníci nějaké akce upustili od svého protiprávního jednání, tak začali na policisty házet lahve a kameny. V těchto případech se jedná o TČ násilí proti úřední osobě podle § 325. V jiných případech došlo k tomu, že na srazu extrémistických hnutí byli policisté antikonfliktního týmu obklíčeni agresivní skupinou příslušníků těchto hnutí, kteří jim vyhrožovali těžkým ublížením na zdraví a smrtí. Zde došlo k trestnému činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu dle § 326.

Mnohdy dochází k trestnému činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 337, zde se především jedná o řidiče motorových vozidel, kterým bylo zakázáno řízení motorových vozidel na základě pravomocného rozhodnutí správního orgánu.

Na akcích typu technopárty dochází hojně k případům konzumace různých drog a psychotropních látek. Stává se, že osoba nabídne pervitin několika mladistvým, čímž se dopustí jednočinného souběhu trestných činů a to nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 a šíření toxikomanie dle § 287.

Častým trestným činem je výtržnictví (§ 358), poškozování cizí věci (§ 228), rvačka (§ 158), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352), ublížení na zdraví (§ 146) atd. Často záleží, o jaký typ akce se jedná, jsou určité TČ, které jsou specifické pro extrémistické pochody, jiné pro agresivní jádra sportovních fanoušků nebo pro účastníky technopárty.

4.5 Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

Tento zákon upravuje problematiku shromažďování a s tím související povinnosti a oprávnění. Na tomto místě ještě zmíním, že právo pokojně se shromažďovat je zakotveno i v článku 19 Listiny základních práv a svobod, kterým dále stanoví, že toto právo lze omezit zákonem, a že shromáždění nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy. Právo pokojně se shromažďovat je taky zakotveno i v celé řadě mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázaná. Ze zákonných důvodů, lze právo na pokojné shromažďování omezit pouze v případech, kdy je to nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu. Důležitým faktem je, že Listinou základních práv a svobod a stejně tak Mezinárodním paktem jsou garantována práva na pokojné shromažďování.

V článku 1 Listiny základních práv a svobod je uvedeno, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti a právech a v článku 24 je uvedeno, že příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině, nesmí být nikomu na ujmu, a právě tyto ustanovení, respektive jejich nedodržení by mohly být překážkou k realizaci práva shromažďovacího. V Listině základních práv a svobod jsou zakotvena další práva, která náleží každému, a proto je potřeba, aby jim byla poskytnuta stejná zákonná ochrana, jako právu shromažďovacímu. Zjednodušeně ten, kdo by chtěl využívat tohoto práva, musí zároveň respektovat i jiná práva ostatních. Důvody k omezení práva shromažďovacího jsou taxativně uvedeny v zákoně č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím (dále jen ZoSh).

Podle § 1 ZoSh má výkon tohoto práva sloužit občanům k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací a názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek a za shromáždění se považuje též průvod a manifestace. V § 2 jsou uvedeny případy, které nejsou za shromáždění podle tohoto zákona považovány. Mimo jiné jsou to shromáždění, které neslouží účelu uvedenému v § 1. Působnost na úseku zákona o právu

shromažďovacím je upraven v § 2a, který stanoví, že ji vykonává obecní úřad, v jehož územním obvodu se má shromáždění konat.

Konání shromáždění je jeho svolavatel povinen podle § 5 písemně oznámit příslušnému úřadu tak, aby úřad oznámení obdržel alespoň pět dnů předem, a jsou zde stanoveny i náležitosti, které má toto oznámení obsahovat, jako je účel shromáždění, počet účastníků atd. V § 4 jsou uvedeny výjimky z povinnosti oznámit shromáždění. Mezi nimi je například shromáždění pořádané církvemi nebo náboženskými společnostmi. Tímto je právě respektováno základní lidské právo na svobodu projevit své náboženské vyznání. Přitom je však důležité, aby účel takového shromáždění sloužil k projevům náboženského vyznání.

V § 10 jsou uvedeny důvody, pro které může úřad shromáždění zakázat. Mimo jiné v případech, kdy by shromáždění směřovalo k výzvě porušovat ústavu a zákony nebo by se mělo konat v místě, kde by účastníkům hrozilo závažné nebezpečí pro jejich zdraví. O zákazu nebo ukončení shromáždění musí úřad podle § 11 rozhodnout bezodkladně, ale nejpozději do tří pracovních dnů, od okamžiku, kdy obdržel oznámení. Při posuzování zdali má úřad danou akci zakázat, vychází zejména z účelu, který svolavatel uvedl ve svém oznámení. Ale ne vždy je to dostačující. Účel, který je uvedený v oznámení, se může v realu absolutně lišit od skutečně zamýšleného účelu. Faktem totiž je, že skupiny, jejichž aktivity vedou k výzvám na potlačení práv a svobod nebo rasové diskriminaci, a tedy jsou v rozporu se základními principy demokracie, ne vždy uvedou pravý důvod do svého oznámení. Proto je potřeba při posuzování tohoto oznámení vycházet z kontextu celkové situace. Často svolavatelé nějakého pochodu nebo průvodu neberou v potaz dopady shromáždění na okolí a při výběru trasy pochodu naopak chtějí, aby byli co nejvíc vidět, čímž může docházet například k omezení dopravy nebo jiným podobným omezením.

V případě, že se shromáždění již koná, tak zástupce úřadu může podle § 12 vyzvat svolavatele, aby shromáždění opustil, kdy účastníci mají povinnost se pokojně rozejít (§ 7). Zde je uvedeno, že takové shromáždění lze ukončit, pokud se koná i přes to, že bylo zakázáno nebo nebylo oznámeno anebo právě v případech, kdy se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu (v případech, že byly dány důvody zákazu dle § 10). A taky v případech, kdy nebyly splněny povinnosti účastníků shromáždění podle § 7 odst. 3 a 4 (účastníci nesmějí mít u sebe zbraně a zakrytý obličej ztěžující jejich identifikaci atd.). V § 12 je dále stanoveno, že shromáždění rozpustí zástupce úřadu nebo v jeho nepřítomnosti i

velící příslušník PČR. V případech, kdy se uvažuje o rozpuštění shromáždění, je nezbytné, aby tak činila osoba se znalostí dané problematiky, což mnohdy zástupce úřadu není (v malých městech nebo obcích se jedná dokonce přímo o osobu starosty). Z tohoto důvodu by se na takovém rozpuštění mělo podílet více zainteresovaných subjektů, kromě obce i znalec z dané problematika a samozřejmě i PČR, která má celou řadu odborníků zabývajících se například extrémismem nebo jinou související problematikou.

Při objektivním posouzení akce lze vzít do úvahy kontext některých jiných faktorů, jako může být místo konání akce ve vztahu k významným událostem, se kterými je toto místo spojené, datum kdy se koná ve vztahu k různým historickým událostem a další možné okolností, které by napověděly, jakým způsobem se bude shromáždění ubírat a jestli tak lze předpokládat důvody, pro které by bylo možné takové shromáždění později rozpustit. Na probíhajícím shromáždění je potom potřeba sledovat projevy řečníků, kteří na shromáždění vystoupí, zdali veřejně nevyzývají k rasistickým útokům na menšiny nebo k neonacistickým myšlenkám.

Někdy může dojít k tomu, že svolavatel uvedený v oznámení je pouze jakousi nastrčenou osobou, která nemá se shromážděním vůbec nic společného a pokud se tak stane, tak se jedná o neplatné oznámení (podle § 5 odst. 6 ZoSh). Ze ZoSh je patrné, že rozhodnutí o rozpuštění shromáždění se provádí sdělením a to znamená, že nemá písemnou formu, a tedy se nejedná o individuální správní akt a nejedná se tudíž o rozhodnutí. Samozřejmě toto sdělení musí obsahovat i důvody pro které bylo shromáždění rozpuštěno. Svolavatel může podle § 6 ZoSh, ve kterém jsou stanoveny oprávnění a povinnosti svolavatele, požádat i útvar PČR o poskytnutí ochrany, pokud existují důvodné obavy, že by bylo shromáždění rušeno.

Co se týká přestupků proti právu shromažďovacím, tak jejich skutková podstata je uvedena v § 14 ZoSh a projednávají je obecní úřady s rozšířenou působností a to podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích a podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Mimo jiné se podle tohoto ustanovení dopustí přestupku ten, co brání účastníkům shromáždění, aby se rozešli, účastník shromáždění co má zakrytý obličej, svolavatel, který nesplní oznamovací povinnost atd. Kromě přestupků uvedených v § 14 ZoSh, lze ostatní porušení zákona řešit podle § 4 odst. 1 ZoPŘ jako přestupek proti pořádku ve státní správě.

Výše jsem popsal pouze vybraná ustanovení ZoSh, které jsem považoval za nejdůležitější. Z praktického hlediska je důležité, že ZoSh se nevztahuje většinou na akce typu technopárty, ale vždy při posuzování konkrétního charakteru jakékoliv podobné akce je potřeba zvážit, zda se nejedná o akci, která by musela probíhat v režimu ZoSh. Nutno dodat, že akce typu technopárty často probíhají na různých loukách nebo polích, tedy ne ve městech. Na rozdíl od jiných shromáždění jako jsou demonstrace nebo extrémistické pochody, jejichž účelem je projevit svůj názor, zaujmout a přilákat pozornost co možná největšího počtu lidí. Samozřejmě to neznamená, že když se na akce typu technopárty většinou nevztahuje ZoSh, že by pro takové akce nebyly stanoveny žádné omezení nebo podmínky. Je zde spousta jiných právních úprav, ať už v právu veřejném nebo soukromém a tyky obce si mohou samy stanovit některé podmínky. Obce si mohou na základě § 10 zákona č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení, vydat obecně závaznou vyhlášku, tímto však nelze dosáhnout toho, že by akce typu technopárty byly na území obce zakázány, ale lze pomocí takových vyhlášek posílit ochranu veřejného pořádku. Toho lze docílit, že ve vyhlášce budou například stanoveny další zákonné podmínky pro konání takových akcí, kdy může jít o opatření na úseku ochrany životního prostředí, na úseku požární ochrany atd. Tyto obecní vyhlášky jako výsledek obecní normotvorby jsou pouze podzákonnými právními předpisy, a proto nelze, aby někomu ukládaly povinnost bez zákonného zmocnění. To znamená, že obec může regulovat záležitosti, které spadají do její působnosti, tato působnost je vymezena v § 35 odst. 1,2 ve spojení s § 8 zákona o obcích. Pokud by došlo k porušení takové obecně závazné vyhlášky obce, tak se jedná o přestupek podle § 46 odst. 2 ZoPŘ a lze za něj uložit pokutu až do výše 30 000 Kč.

4.6 Další zákony související se shromažďovacím právem

Při průběhu nejrůznějších akcí a shromáždění se uplatňují kromě zákona o shromažďování i jiné zákony, dalo by se říct, že veškeré platné právo. Kromě již výše uvedených zákonů se může jednat o zákon o obcích, zákon o obecních komunikacích atd. Na prosazení vnitřního pořádku a bezpečnosti se podílí více institucí a tedy není to pouze věcí PČR. Hlavní odpovědnost za záležitosti týkající se veřejného pořádku ve svém obvodu obce má podle § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení primárně sama obec, kdy podle tohoto ustanovení si mohou za tímto účelem zřídit i obecní policii. Proto je možnost uzavření písemné koordinační dohody mezi PČR (§ 16 ZoPČR) a obcemi, jejímž účelem je

stanovení společného postupu při zabezpečování záležitostí veřejného pořádku. Cílem této dohody je stanovit podíl na plnění jednotlivých úkolů a na úseku předcházení protiprávních jednání a taky způsoby případného poskytování finančních prostředků na tyto úkoly. Tato dohoda může obsahovat i konkrétní úkoly při konání například extrémistických pochodů (kdo bude poskytovat informace veřejnosti, médiím, rozdělení úkolů, případná spolupráce PČR s obecní policií atd.).

Zde se na chvíli zastavím u obecní policie. Úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti jsou zejména výsadou PČR, obecní (městská) policie je spíše takovým doplňujícím článkem, jehož úkolem je dohlížet na místní záležitosti veřejného pořádku a plnit tak potřeby občanů. Obecní policie je zřízena zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii a jedná se o naprosto jiný subjekt než jím je PČR. Zásadní rozdíl je, že příslušníci PČR jsou ve služebním poměru a řídí se služebním zákonem, kdežto strážník obecní policie je v pracovním poměru k obci, a proto se řídí zákoníkem práce s malými úpravami uvedeným v zákoně o obecní policii. Proto je příslušník PČR lépe vyškolen a vycvičen, neboť jsou na něj kladeny mnohem větší nároky. Z tohoto důvodu nelze požadovat po strážníkovi obecní policie, aby zakročoval přímo proti extrémistům nebo pod jednotným velením, když PČR k tomuto má určené a vycvičené složky. Obecní policie se může podílet na různých opatřeních způsobem, kterým tak stanoví obec. Spolupráce při provádění konkrétních zákroků nebo úkonů je taky velmi obtížná, protože policista nemůže velet strážníkovi a opačně, neboť osoba strážníka je civilní osobou a stejně tak ze zákona strážník není oprávněn provádět některé úkony a taky k jejich provádění nebyl vycvičen.

Z hlediska soukromého práva lze za důležité právní předpisy považovat zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a taky například zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským. Účastníkům akcí typu technopárty vyvstávají další povinnosti i z jiných zákonů. To se týká případů, kdy využívají cizí majetek bez oprávnění, většinou se jedná o cizí pozemky, čímž by se mohlo jednat o přestupek proti majetku podle § 50 odst. 1 písm. b) ZoPŘ (taky by se to dalo posuzovat jako přestupek proti veřejnému pořádku dle § 47 odst. 1 písm. g) ZoPŘ). Ale dochází i k porušení celé řady dalších zákonů jako je například zákon o myslivosti, o ochraně veřejného zdraví atd..

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODICKÝ POSTUP PŘI ZÁSAHU PROTI DAVU

Podrobné metodické pokyny a postupy jsou zpracovány Policejním prezidiem ČR, samozřejmě z taktického hlediska nelze přesné postupy v jednotlivých situacích zveřejnit. Nelze však určit nebo stanovit nějaký přesný způsob nebo metodu jak postupovat při zásahu proti davu. Každá situace je determinována nějakými vnějšími vlivy, jako může být místo zásahu, čas zásahu nebo taky celkový kontext situace. Jiný způsob zásahu bude na sportovním stadionu a jiný na ulici, kde se pohybuje spousta nezúčastněných osob a jinak se bude postupovat v noci a jinak přes den. Každá akce je individuální a vyžaduje si jiný způsob řešení, jinou formu opatření, jiné logistické zabezpečení a jinou strukturu lidských zdrojů. Zásah pořádkových jednotek proti davu je dynamický děj měnící se v závislosti na čase, a proto si mnohdy vyžaduje obrovskou míru improvizace, jedná se o živý děj, při kterém dochází k prolínání mnoha činností a je to i nezvyklá situace, při které se veřejnost staví často z různých důvodů na stranu agresorů. Proto je potřeba opatrně volit prostředky a každý krok musí být promyšlený do těch nejmenších detailů. Samotný zásah je až vyvrcholením souboru činností, které tomu předcházely. Dalo by se hovořit, z hlediska časového, o třech fázích a to před opatřením (akcí), během opatření a po opatření. Každá z těchto fází je nesmírně důležitá pro úspěšné zvládnutí průběhu celého opatření.

Obr. 18. Policité pořádkové jednotky připraveni k zásahu [28]

5.1 Fáze před opatřením

Tato fáze začíná ještě dlouho před samotným opatřením. Nastávají dva případy, kdy v tom prvním je již známo, kdy bude probíhat nějaká akce, je známo místo a kdo takovou akci pořádá. Jedná se o nahlášené akce v souladu se zákonem o shromažďování nebo vytypovaná riziková sportovní utkání. Druhým případem jsou situace, kdy není známo ani místo ani čas shromáždění, jedná se například o různé technopárty, které bývají svolávány přes internet a jejich místo se do poslední chvíle tají.

V okamžiku, kdy jsou zjištěny skutečnosti, že by mohlo dojít ke svolání akce, kde by hrozilo riziko narušení veřejného pořádku, které by se účastnilo velké množství lidí je potřeba okamžitě začít jednat. Začne proces sbírání informací. Je důležité zjistit místo konání akce, předpokládané množství lidí, kteří se jí zúčastní, s jakým cílem se akce pořádá (technopárty, srazy extrémistických skupin), předpokládaná doba trvání akce, budou-li účastníci ozbrojeni, jaké jsou další hrozby atd. Jako zdroj takových informací složí převážně internet a webové stránky různých organizací, u kterých se předpokládá, že by mohli být pořadatelé akce, ale je potřeba využít všech dostupných informačních zdrojů. Kdyby nebyl dostatek informací o konání akce, nemohla by policie realizovat účinný zásah již v prvotní fázi začínající akce. Získané informace neustále aktualizovat a důsledně analyzovat.

Popřípadě, je-li to nutné, spolupracovat se zpravodajskými službami nebo s jinými subjekty a stejně tak s představiteli místních samospráv, s cílem zjistit veškeré informace o nahlášených akcích a místech jejich konání. V situacích, kdy se očekává příjezd velkého množství lidí ze zahraničí, je nutná i spolupráce s kriminální policií jiných zemí. Jakmile je již zjištěno místo konání akce, probíhá dál sbírání informací, ale již probíhá analýza těchto informací ve vztahu k jejich aplikaci při provádění samotného opatření.

Následně se provede operativní prohlídka místa, kde se má akce konat a vyhodnotí se, na základě získaných poznatků, bezpečnostní situace daného území. Vyhodnotí se zjištěná rizika, kdy je nutné zejména zohlednit, zdali se v blízkosti opatření nenacházejí objekty nebo prostory, které by byly opatřením dotčeny jako restaurační zařízení, obchody, rozvody elektrické energie, hospodářské budovy nebo jiné zájmové objekty.

Po vyhodnocení zjištěných faktů se provede jednání s majiteli nebo provozovateli dotčených subjektů, kdy je potřeba je informovat o chystané akci, o možném narušení

veřejného pořádku a taky o chystaných opatření ze strany PČR. Upozornit je na skutečnosti, které mohou nastat a na oprávnění, která může PČR využít (např. vstup do živnostenské provozovny). Projednat s nimi možnosti spolupráce a opatření, která jsou schopni realizovat sami, za účelem předcházení zničení jejich majetku a zařízení jako mohou být výlohy obchodů, reklamy a podobně. Při kontrole okolí se zaměřit na předměty, které by mohly být použity při útoku na policisty, jako jsou volně položené dlažební kostky nebo jiný stavební materiál a popřípadě zajistit odstranění těchto věcí. V situacích, kdy se jedná o venkovní akce typu technopárty je na místě projednat s majiteli dotčených pozemků možnost ochrany jejich vlastnických práv a taky je možné projednat s představiteli lesní nebo myslivecké stráže zajištění respektování dotčených ustanovení zákonů o lesích a myslivosti.

Již výše zmíněné kroky je možné provádět se zástupci místně příslušného úřadu, kdy již v počátku je vhodné tyto úřady aktivovat a stanovit si formu vzájemné spolupráce a součinnosti. Určit konkrétní policisty, kteří budou mít na starosti komunikaci s úřady a vzájemnou výměnu informací. Stanovit velitele opatření a štáb velitele opatření. Zapojit do přípravy akce i jiné subjekty jako mohou být České dráhy, obecní policie a v případě potřeby i jiné složky integrovaného záchranného systému, ale i právnické osoby, které by tímto opatřením mohly být nějakým způsobem dotčeny.

Pokud je to možné spojit se s organizátory akce a pokusit se navázat spoluprací nebo ověřit již zjištěné informace nebo možnosti bezpečnostního rizika. V případě, že jsou zjištěny skutečnosti, které nasvědčují větší účasti příslušníků cizího státu, je na místě dopředu zajistit tlumočníka nebo v případě, že by se akce měly účastnit stoupenci neonacismu a mělo by dojít k nošení nacistických symbolů, je účelné zajistit soudního znalce z tohoto oboru. O celém opatření je nutné informovat příslušného státního zástupce a soudce a řešit s nimi otázky trestného řízení a využití případných oprávnění, vyžadovala by si to situace. Lze využít i sdělovacích prostředků za účelem s předstihem informovat účastníky shromáždění nebo veřejnost o možných provedených opatřeních a omezeních, které budou v místech pořádání akce.

Kromě zajištění spolupráce s vnějšími subjekty, je nutné aktivovat i vlastní zdroje. Zejména se jedná o pořádkové jednotky, antikonfliktní tým, službu kriminální policie a vyšetřování a dopravní policii. V případě potřeby zesílit běžný výkon služby v místě, kde se má v budoucnu opatření konat. Je to z několika důvodů. Jednak to umožní mít místo

konání pod dohledem a provádět tam pravidelné operativní průzkumy a sledovat nezvyklosti, které se mohou v těchto místech vyskytnout, jako je pohyb podezřelých lidí, nečekané změny v místě konání akce atd.

Nastává fáze faktického naplánování opatření. Jde i o to, aby spolupráce mezi PČR a ostatními subjekty byla pružná, aby nevznikaly v komunikaci zbytečné dezinformace, které by mohly znamenat komplikace při realizaci opatření. Sledovat i zájmy subjektů, které jsou na věci zainteresované, jako je město, obec nebo sportovní klub. Plánování vychází z důsledného vyhodnocení komplexní situace a všech vnějších a vnitřních faktorů, které by mohli mít vliv, kvalitní analýza je nezbytný předpoklad pro sestavení vhodného plánu opatření s vynaložením efektivních zdrojů. Získané poznatky a informace syntetizujeme a snažíme se prognózovat budoucí stav a možný vývoj.

Při plánování se musí zohlednit efektivita vynaložených nákladů, neboť není možné opatření zbytečně předdimenzovat velkým množstvím nasazených sil. Z bezpečnostního hlediska je nutné si uvědomit, že dojde k velké koncentraci zdrojů, jak personálních a technických, tak i finančních. Proto je nutné opatření vidět v kontextu nejen bezpečnostní situace v daném místě opatření, ale i v globále, tedy v místech, odkud se tyto zdroje budou čerpat a tím v případě neočekávané situace a narušení bezpečnosti v těchto místech, by mohly chybět. Velikosti nasazených sil je potřeba stanovit dopředu, aby bylo možné připravit logistické zabezpečení celého opatření. Množství nasazených sil bude přímo závislé na velikosti opatření, které se převážně vyvíjí od předpokládaného množství zúčastněných lidí.

Obr. 19. Policisté zasahující v parku [27]

Vždy je důležité stanovit si cíl, jakým způsobem eliminovat hrozby. Problémy je potřeba řešit komplexně ve vzájemné interakci se zainteresovanými subjekty, vyzdvihnout mimořádně důležité otázky a hledat nejúčinnější cesty k jejich vyřešení. Připravit několik variant, návrhů, rozhodnutí a stanovení výběru možných problémů a předběžné určení množství úkolů. Dílčí úkoly je potřeba předem nadefinovat, určit zodpovědnost jednotlivých pracovníků za vytyčené úkoly a stanovit alternativní možnosti v případě výskytu neočekávané situace. Vždy je důležitý cíl, který následně determinuje prostředky, které budou k jeho dosažení použity. Při jakémkoliv plánování se musí postupovat tak, aby při praktické realizaci na sebe navazovaly jednotlivé činnosti. Z tohoto důvodu je nutné veškeré činnosti vzájemně koordinovat takovým způsobem, že dílčí opatření budou probíhat v předpokládaném duchu s minimální mírou neurčitosti tak, aby při zvládnutí celého opatření nevznikl problém, který by bylo nutné operativně řešit.

Vymezi se úkoly pro jednotlivé subjekty PČR:

- AKT – komunikace s účastníky shromáždění, s veřejností, která bude opatřením dotčená za účelem vysvětlení postojů PČR a předcházení protiprávního jednání,
- Preventivní informační skupina – poskytování informací médiím, pořádání tiskových konferencí,
- Integrované operační středisko – poskytnutí informačního servisu všem složkám, které se na opatření podílejí, udržovat přehled o pohybu a činnosti jednotlivých hlídek a podílet se na jejich organizaci,
- Odbor pořádkové policie – podílet se na opatření, provádět potřebné úkony a zákroky, řešit protiprávní jednání osob, provádět hlášenou službu,
- Odbor dopravní policie – řízení provozu na pozemních komunikacích, řešit protiprávní jednání související s dopravou, v případě nutnosti provedení uzávěr na pozemních komunikacích,
- Odbor cizinecké policie – součinnost s pořádkovou a dopravní policií při řešení protiprávního jednání osob cizí státní příslušnosti
- Pyrotechnická služba – provádět úkony spojené s vyhledáváním, prověřováním, zneškodňováním a jinou manipulací s nástražnými výbušnými systémy, pyrotechnickými výrobky a podezřelými předměty,

- Odbor kriminalistické techniky – zajištění stop trestné činnosti vzniklé v souvislosti se shromážděním, jejich případné vyhodnocení a manipulace s nimi,
- Služba kriminální policie a vyšetřování – nepřetržité monitorování celé akce, typování zájmových osob, sběr informací pro zajištění průběhu opatření, provádění analýzy získaných poznatků,
- Služební kynologie – podílet se na zajištění veřejného pořádku při shromáždění prostřednictvím využití donucovacích prostředků, případně vyhledávání omamných a psychotropních látek,
- Služební hipologie – podílet se na zajištění veřejného pořádku při shromáždění prostřednictvím využití donucovacích prostředků,
- Letecká služba – pohotovostní zajištění policejní akce, pátrání po pachatelích trestné činnosti a po odcizených vozidlech, monitorování průběhu shromáždění a dopravní situace a přenos záznamu do štábu za účelem průběžného vyhodnocení situace, v případě potřeby se podílet na provozu letecké záchranné služby.

A úkoly pro další subjekty, které se, v případě potřeby, budou na opatření podílet:

- Obecní policie – vykonávat dílčí úkoly v rámci dohledu nad veřejným pořádkem a monitorování probíhajícího opatření,
- Hasičský záchranný sbor – v případě potřeby zajistit akceschopnost nebo preventivní působení proti vzniku požáru,
- Zdravotnická záchranná služba – v případě potřeby zajistit akceschopnost, zvážit přítomnost rychlé záchranné služby přímo na místě pro případ vzniku ujmy na zdraví přítomných osob.

Průběžně analyzovat a hodnotit činnosti ostatních subjektů ve vztahu k opatření. Zdali včas plní požadované úkony, které byly dohodnuty, a tyto hodnotit úroveň a stav koordinace a součinnosti mezi nimi.

Za tímto účelem se vypracuje plán opatření, který bude obsahovat čas a místo akce, dobu trvání akce, síly a prostředky, které budou do akce nasazeny, vymezení územního rozložení a objektů a k tomu příslušnou topografickou mapu, případně další mapy, plány nebo fotografie. Dále ještě plán zajištění součinnosti s ostatními subjekty, časový harmonogram, stanovení výstroje a výzbroje policistů, seznam materiálně-technického zabezpečení,

vyhodnocení aktuálního stavu bezpečnostní situace v daném území, podklady pro operativní činnost a další pomocné materiály.

V případě nutnosti se provede zajištění prostor nebo prostranstvích, nezbytných pro potřeby nasazených sil a pro jejich logistickou základnu. Toto místo je potřeba důsledně zabezpečit a ohradit od okolí. V těchto místech by se mělo nacházet zázemí pro potřeby policistů, a proto je nezbytné, aby byly zohledněny specifika místa výběru s ohledem na druh akce. Zejména jeho dislokaci k ostatním místům a přilehlému prostředí. V těchto místech bude probíhat instruktáž policistů a dalších, na akci se podílejících složek. Je vhodné dopředu stanovit i místo pro případný zákrok pořádkové jednotky v případě, že by došlo k narušení veřejného pořádku.

Zároveň se vymezí prostor pro zástupce médií a tisku a určí místo, kde budou osoby omezené na osobní svobodě, kde se bude odehrávat jejich výslech a další opatření související s jejich zajištěním. Zajistí se nezbytné technické prostředky, prostředky pro dokumentaci celého opatření a případného protiprávního jednání, výpočetní technika a provede se kontrola funkčnosti všech zařízení a v případě potřeby i kontrola vzájemná kompatibilita používaných systémů a zajistí se doplnění pohonných hmot do vozidel, které budou používány v rámci opatření.

V souvislosti s opatřením může dojít k narušení silničního provozu a jeho bezpečnosti, proto se musí zajistit případný odklon dopravy nebo přijmout taková opatření, která by zajistila plynulost a bezpečnost silničního provozu. Zvážit omezení dopravy v místě konání akce, nebo pokud by si to situace vyžadovala zajistit náhradní dopravu. Charakteristické to je u akcí jako technopárty, u kterých se do poslední chvíle tají místo a čas konání, to má za důsledek, že účastníci se na tyto akce sjíždějí na poslední chvíli ve velkém množství a tím dojde k zablokování a totálnímu kolapsu dopravy. Tyto skutečnosti prodiskutovat s provozovatelem veřejné dopravy, popřípadě se zástupci obce. Vhodné je i dopředu stanovit trasy pro případný odchod účastníků akce v situaci, kdy by došlo k rozpuštění shromáždění.

5.2 Fáze opatření

Tato fáze začíná v době, kdy se již pomalu začínají scházet nebo přijíždět účastníci akce, respektive ještě v době, kdy se očekává jejich příjezd. Pro policisty akce začíná instruktáží,

kde se vyhodnotí aktuální bezpečnostní situace, bezpečnostní rizika a cíle opatření, dojde k určení stanovišť a k zaúkolování konkrétních policistů. Dojde ke kontrole výstroje a výzbroje, funkčnosti techniky, včetně náhradních zdrojů energie. Vyzdvihnou se kritické momenty a stanoví se hlavní zásady postupu a další nezbytné taktické zásady, zejména zákonnost použití donucovacích prostředků.

Rozeberou se možné alternativy způsobu postupu při náhlé změně bezpečnostní situace a upozorní se na možný okruh trestných činů, ke kterým by zde mohlo docházet a stanoví se způsob, jak se v takových případech bude reagovat s možností formy spolupráce s jinými subjekty. Jedním takovým příkladem může být akce, na které dochází k produkci hudby, která může svým hlasitým projevem překračovat hygienické limity. Zde je nutná spolupráce s hygieniky, kteří mohou při vykonávání státního zdravotnického dozoru zakázat provoz nebo požívání zdroje hluku. Obdobně postupovat se zainteresovanými subjekty v případě zjištění, že dochází k porušování autorských práv.

V souvislosti s konáním jakéhokoliv shromáždění dochází k porušování celé řady právních norem, a proto je zapotřebí na vzniklé situace reagovat a od prvopočátku provádět operativně pátrací činnost s cílem získat informace týkající se trestné činnosti. Zejména projevy extremismu a jiné negativní formy, které je potřeba analyzovat a vyvozovat z nich důsledky, které by mohly vést až k rozpuštění shromáždění. Za tímto účelem se doporučuje pořizovat záznam průběhu celého opatření s cílem zachytit protiprávní jednání za účelem využití takového záznamu jako důkazního prostředku.

Po rozmístění sil a prostředků provádět kontrolní činnost zaměřenou na provedení opatření a sbírání poznatků od policistů na místě. Veškerá stanoviště musí být logisticky zabezpečena a musí být zajištěno střídání policistů. Stejně tak musí být neustále monitorovány veškeré komunikace a možné objízdné a příjezdové trasy a případně musí být zajištěno řízení dopravy.

Před plánovaným začátkem shromáždění provést prohlídku prostor za účelem zjištění, zda nedošlo před počátkem opatření k pronesení zbraní, zápalných lahví nebo jiných obdobných předmětů, které by mohly být uschovány v odpadkových koších, v městských květináčích s rostlinami a jiných úkrytech. Zvážit vykonání pyrotechnická prohlídka a v průběhu akce nasazení psa pro vyhledávání omamných a psychotropních látek, případně nasazení dalších specialistů. Provádět důsledné kontroly příchozích návštěvníků, za účelem

vyloučení možnosti pronesení zbraní či jiných prostředků, které by bylo možné využít k útoku na přítomné policisty a provést jejich ztotožnění za účelem pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách nebo jiných zájmových osob. Stejně tak provádět důslednou kontrolu vozidel, která budou do místa opatření přijíždět.

Zvolit vhodný postup a zvážit, zdali je vzhledem k situaci, která panuje na místě opatření, efektivnější demonstrace síly pomocí těžkooděnců nebo nechat represivní prostředky mimo centrum dění až pro případné narušení veřejného pořádku a využít skryté působení za pomoci AKT a operativní činnosti policistů kriminální policie. V drtivé většině případů se volí nasazení AKT s cílem rozmluvit protiprávní chování, vybírat problémové jedince a rozmlouvat s nimi a předcházet tak násilí. Případný zásah pořádkové jednotky by měl přijít vždy, až po neúčinném působení AKT. Kromě výše uvedených úkolů členové AKT monitorují situaci „uvnitř davu“ neboť se pohybují mezi účastníky a svoje poznatky o možných hrozbách nebo vytypovaných jedincích předávají veliteli opatření. Podle situace je vždy potřeba zvážit i riziko napadení policistů AKT a vyhodnotit tak efektivitu jejich nasazení.

Za účelem získání informací „zevnitř“ davu se především využívá služby kriminální policie a vyšetřování, která se infiltrují mezi účastníky akce. Jejich úkolem je získávat veškeré průběžné informace o změnách operativní situace, analyzovat je a tím pomocí kvalitní syntézy těchto poznatků zpřesňovat činnost a práci štábu velitele opatření.

V rámci toho provádět neustále rekognoskaci terénu a všech zúčastněných osob, vyhodnocovat jejich reakce a chování. Lze nasadit i policejního psychologa na akcích jako jsou stávky, demonstrace s politickým podtextem, jehož úkolem bude zvládnout emotivně vypjatou situaci a povede jednání s účastníky shromáždění. V mnoha situacích má již sama přítomnost pořádkové jednotky dostatečné psychologické působení na jedince ve shromáždění a už pouze její přítomnost postačí k zajištění veřejného pořádku. V opačných případech může přítomnost pořádkové jednotky vést k „podráždění“ davu a ještě větší eskalaci násilí.

Stěžejní záležitostí celého opatření je správné vyhodnocení bezpečnostní situace a určení vhodného okamžiku pro nasazení pořádkové jednotky. Spolu s tím určení vhodné taktiky postupu a součinnost s jinými útvary. Určí se místo soustředění sil a prostředků a stejně tak se určí místo pro záložní družstvo a místo, kde bude zákrok proveden. Zvolené rozhodnutí

musí bezpodmínečně odpovídat cíli, a proto před praktickou realizací zásahu musí vždy použít výzvy s výstrahou, co bude následovat v případě neuposlechnutí této výzvy s upozorněním, na možnost použití donucovacích prostředků. Zákrok musí být energický a rázný, ale je nutné dbát zásady přiměřenosti a volit takové donucovací prostředky, které jsou nezbytné k překonání odporu osob.

Nesmí se zapomenout na přípravu vozidel pro případné eskorty osob omezených na osobní svobodě nebo zvážit nasazení oddělení služební hipologie. V případě použití vodního stříkače se nesmí zapomenout na zajištění jeho doplnění vodou a taky je vhodné zaznamenávat a zadokumentovat místa, kam bude proud vody nasměrován a taky chování osob, které se na místě dopouštěly protiprávního jednání. Stejně tak dokumentovat i jednotlivé úkony a zákroky tak, aby se předešlo případným dezinformacím ze strany médií. A provést nezbytná opatření a instruktáž pro jejich vzájemnou koordinaci se zasahujícím družstvem. Stanoví se i režim pro střídání policistů a jejich odpočinek.

Na místě je i vyzvat nezúčastněné osoby, aby opustily prostor do míst, kde budou v bezpečí a tento odchod z místa jim umožnit nebo pokud je to nutné zajistit. Vyhodnotí se, zdali je místo a prostředí, kde by měl zákrok probíhat, pro policisty strategicky výhodné nebo zdali není vhodnější cíleně nasměrovat dav jinde, například na volné prostranství. Zákrok je proces, který se neustále vyvíjí, a proto je potřeba postupovat vždy racionální cestou a dobře promyslet rozdělení a uspořádání sil. V případě, že je po důkladném vyhodnocení bezpečnostní situace patrné, že dav bude klást odpor a bude napadat policisty, což s sebou nese adekvátní odezvu ze strany pořádkových jednotek, je na místě zvážit otázku přítomnosti zdravotnické služby pro případ ošetření policistů nebo zraněných osob.

Ten krok, co podnikne pořádková jednotka je výsledkem nějakého myšlenkového procesu, který je založený na komplexní analýze situace a vyhodnocení všech možností, kdy z těchto možností je vybrána ta nejlepší a nejefektivnější. Jedná se tedy o soubor činností, které k takovému opatření vedly, a proto většinou nedochází k protioopatření ze strany davu, proti kterému je zákrok vedený. K tomuto vedou dva důvody. Dav není organizovaný, a taky nemůže mezi sebou dostatečně komunikovat. Cílevědomá činnost davu jako celku se vidí ve výjimečných případech. Bývají to případy, kdy dav chce násilím prorazit kordon policistů, který jim má bránit v průchodu na nějaké místo. V těchto situacích dav „vycítí“, že jedinou jeho šancí je soustředit veškerou sílu na jedno místo a toto zkusit prorazit. Určitě dojde k situaci, kdy pár jedinců začne jednat impulsivně a spontánně a ostatní se je

budou snažit duplikovat, ale to by se nemělo dočkat výraznější odezvy a efektu. Pokud dojde k tomu, že by se zákrok minul účinkem, je potřeba na vzniklou situaci rychle reagovat přeskupením sil pořádkové jednotky a okamžité vyhodnocení vzniklé situace.

Pořádkové jednotky, tedy jejich vedení, by mělo být na tuto alternativu přesto připraveno. Po provedeném zákroku následuje proces jeho vyhodnocení a po zvážení všech dalších eventualit následuje v případě potřeby realizace dalšího opatření, při tom je využito zpětné vazby a poznatků z provedeného zásahu, jako jsou postřehy velitelů družstev. Stejně se postupuje v případě přemístování sil, při operativním zásahu proti jednotlivcům a zajištění osob z davu, rozptýlení davu nebo jeho vytlačení. Při zajišťování osob z davu dbát na taktické zásady, nesmí dojít k tomu, že osoby budou poutány a ponechány v bezprostředním místě zákroku. To by mohlo vyvolat eskalaci násilí vůči zasahujícím policistům. Důležité je i vzájemné jištění zakročujících policistů s vysokou mírou disciplinovanosti.

Další specifickou situací, která může nastat, jsou přesuny davů, jako jsou přesuny fanoušků po skončeném utkání nebo různých extrémistických pochodů, kde se střetávají dva protichůdné tábory. V těchto případech je nezbytný doprovod těchto skupin lidí. Aby nedocházelo k potyčkám mezi přívrženci různých proudů, vytvoří pořádková jednotka se službou policejní hipologie kordon, který bude tvořit bariéru mezi lidmi.

I ve fázi, kdy oficiální program akce končí, nebo dojde k rozpuštění shromáždění, je potřeba sledovat aktuální bezpečnostní situaci a důkladně ji analyzovat. S tím jsou spojené doprovody lidí po skončení shromáždění na vlaková nádraží a střežení všech nádraží, která jsou na trase, kterou budou osoby ze shromáždění odjíždět a monitorování těchto prostor popřípadě i vlaků. V případech, kdy se jedná o odjezd agresivních fanoušků z místa a je podezření, že by po cestě mohlo docházet k závažnému narušení veřejného pořádku (např. rabování na benzínových čerpacích stanicích), tak je na místě zvážit případný policejní doprovod autobusů či vozidel těchto fanoušků. Dojde-li k nějakým excesům během jízdy těchto fanoušků, tak se provede odklon autobusu nebo dopravního prostředku s agresivními fanoušky z trasy, na předem určené místo s cílem vyřešit nastalou situaci nebo k provedení zákroku.

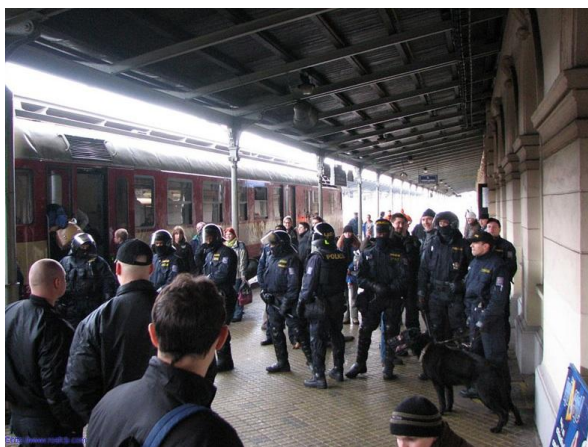
5.3 Fáze po opatření

Po skončení opatření bude probíhat monitorování místa akce, dohlížet na poslední odjíždějící účastníky a sledovat zdali nedochází k protiprávním jednáním či jiné nežádoucí činnosti, která by ještě narušila bezpečnost.

Zpracuje se objektivní vyhodnocení opatření a provede se jeho ucelená analýza, účelem je získat zpětnou vazbu případných zjištění nedostatků s analýzou jejich příčiny. Za tímto účelem budou vyhodnoceny veškeré zadokumentované záznamy, které byly v rámci opatření pořízeny. Z učiněných závěrů je potřeba vyvodit skutečnosti pro následující akce a opatření s cílem vzniklé nedostatky odstranit nebo alespoň minimalizovat. Požadavkem je zvyšování profesionality a kvality prováděných policejních zákroků.

Provede se shromáždění a vyhodnocení důkazních materiálů a zároveň právní kvalifikace jednotlivých protiprávních jednání. V rámci toho probíhá spolupráce s dozorujícím státním zástupcem. Provede se vyhodnocení akce pro média s důrazem na zodpovězení otázek týkajících se jednotlivých úkonů (bude-li potřeba) tak, aby se předešlo spekulacím. Vyhodnotí se i jednotlivá opatření, která byla během opatření podniknuta, použití donucovacích prostředků a provede se i vyhodnocení sil, prostředků a finančních nákladů, které byly na opatření vynaloženy.

Provede se vyhodnocení nejen celého opatření, ale taky jednotlivých skupin, které se na něm podílely a případné excesy policistů ke kterým v rámci průběhu opatření došlo. Zhodnotí se činnost velitelů družstev během opatření, jejich schopnost vyhodnotit situaci a jejich provedená rozhodnutí. Stejně tak se vyhodnotí činnost jednotlivých subjektů, které se na opatření podílely.

Obr. 20. Policisté dohlížející na odjezd vlaku [27]

6 PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ

Predikovat jakýkoliv vývoj není jednoduché. Ze stávajícího stavu lze anticipovat určité nedostatky, které vyvolávají otázky do budoucnosti, které bude potřeba řešit. Často kladenou otázkou je, zdali jsou pořádkové jednotky potřeba v takovém množství, s jakým nyní PČR disponuje. S určitostí lze říct, že vzhledem k nezastupitelnosti práce, jakou vykonávají, je jejich rozšíření, ke kterému došlo během posledních dvou let na místě. Vážnost situace s eskalujícími projevy extremismu a jiných obdobných projevů si do jisté míry uvědomují i města samy. Novým trendem posledních let je, že některá větší statutární města začala v rámci svojí městské policie zřizovat svoje pořádkové jednotky. Zde vzniká první problém, který se bude muset v budoucnu řešit a to, že pořádkové jednotky zřízené v rámci městské policie nemají žádnou oporu v zákoně.

Právě platná legislativa, respektive její nedostatky, bude potřeba nějakým způsobem řešit. Dlouhodobě se mluví o nedostatku zákona o právu shromažďovacím. Problém vzniká ve faktu, že náboženské organizace nepodléhají ohlašovací povinnosti. Toho začaly využívat různé extrémistické organizace, které svoje shromáždění označili za náboženské procesí a policie tak nebyla z počátku schopna adekvátně reagovat. Obdobné názory jako u akcí pořádaných extrémisty, zaznívají i v případech pořádání technopárty nebo diváckého násilí. Pořádání takových akcí by se mělo odrazit ve speciální právní úpravě, která by tuto problematiku řešila. Taková právní úprava by měla stanovit a určit práva a povinnosti účastníků těchto akcí a taky pořadatelů a jiných zainteresovaných subjektů, zejména pak orgánů státní správy.

Příkladem pro řešení problému s diváckým násilím by se mohla stát Velká Británie a její legislativa, která upravuje tuto problematiku, neboť si z ní berou příklad i ostatní země Evropské unie. Do budoucna by se mohla zavést databáze „fotbalových chuligánů“, která by se mohla vést na mezinárodní úrovni a stejně tak by se mohlo mezinárodně aplikovat zákaz vstupu na stadion v případě osob, které jsou ve vztahu k diváckému násilí označeni za recidivisty.

Nelze opomenout faktor vlivu vědecko-technického pokroku a průnik vědy a techniky do všech činností PČR bez něhož by dnešní policie nemohla ani fungovat. Právě od schopnosti využít v co možná největší možné míře nových technologií se dá odvozovat úspěšnost policie. V současné době se například vyvíjejí generátory rychletuhnoucí pěny,

kteří omezí pachatele v pohybu nebo generátory mikrovlnných paprsků, které způsobují bolest. Je nezbytné, aby se podobné technické vymoženosti s nesmrtícími účinky otestovaly v praxi a uvažovalo se nad jejich možným použitím.

Každá metoda (taktika, technika) časem zestárne a ztratí na funkčnosti a účinnosti a je potřeba ji tedy nahradit jinou efektivnější. V návaznosti na reálný vývoj situace lze také konstatovat, že k značné přeměně dochází i u příslušníků extrémistických skupin a jiných obdobných organizací. Což může v budoucnu přinést nemalé problémy. Již dnes organizátoři takových akcí vymýšlejí vlastní taktiku, kterou jsou schopni velmi pružně měnit. Provádějí vlastní monitoring místa, kde má jejich akce konat, a provádějí vlastní operativní průzkum, jehož cílem je ověřit, že se na místě nevyskytují policejní složky. Za tímto účelem využívají i nejmodernější telekomunikační technologie a všechno probíhá na vysoce profesionální konspirační úrovni. Díky tomu se stávají flexibilnější a pro policii je čím dál těžší reagovat na první fázi shromáždění, která bývá z taktického hlediska velmi důležitou.

Z těchto důvodů se bude muset policie více zabývat samotnou psychologií davu a vzhledem k nastupujícímu trendu, který klade větší důraz na prevenci, bude větší snaha předcházet agresivnímu vystoupení davu. Tento krok je naprosto logický a v konečném důsledku povede k uspořené prostředků, které jsou nyní vynakládány na velmi nákladná policejní opatření. V souvislosti s tím již probíhají snahy a určité pokusy využít znalosti psychologie davu v praxi. Jde o nasazení vyškoleného člověka, který by na sebe vzal roli vůdce davu a zároveň by tak mírnil a usměrňoval jeho chování.

PČR by se do budoucna měla odprostit i od vykonávání nepolicejní činnosti. Jedná se o činnosti, které je schopen úspěšně vykonávat jiný subjekt jako například SBS (příklad nabízejí fotbalové stadiony). PČR tak může soustředit svoje prostředky jiným směrem a zaměřit se na zefektivnění a zkvalitnění svojí práce. A v neposlední řadě je nutné konstatovat, že se bude muset změnit i samotná PČR. Ministerstvo vnitra se již zabývá otázkou, že PČR je etnicky homogenní. Proto si vytyčilo cíl do budoucna přijmout do řad PČR i příslušníky národnostních menšin. Určitě se bude muset změnit i prezentace policie v očích veřejnosti za účelem zvyšování prestiže policejní práce.

ZÁVĚR

V dnešní době se často hovoří o důležitosti a potřebnosti jednotlivých složek Policie České republiky. Zejména se jedná o pořádkové jednotky a ne tak dlouho využívané antikonfliktní týmy. Ve své bakalářské práci jsem se snažil co nejdříve popsat právě tyto dvě složky i proto, že pořádkové jednotky se netěší všeobecné oblíbenosti u široké veřejnosti i díky tomu, jak jsou prezentovány v médiích. Mou snahou bylo vyvrátit hypotézy, které se objevují v souvislosti s těmito policejními složkami. Jedna z nich zpochybňuje užitečnost antikonfliktních týmů a druhá zase aktuální potřebu pořádkových jednotek v takovém množství, jakým policie dnes disponuje.

Určitým cílem mé práce bylo tedy obhájit právě tyto složky v očích veřejnosti a upozornit na fakt, že neexistuje jiná složka, která by byla schopna suplovat práci pořádkových jednotek, nemluvě o tom, že by ji dokázala úspěšně nahradit. Nelze ani předpokládat, že by sféra komerční bezpečnosti dokázala plně nahradit tyto dvě policejní složky.

V úvodu své práce se zabývám psychologií davu. V současnosti jsou vědecké poznatky o psychologii davu stále více využívány při jejich praktické aplikaci v souvislosti se zvládnutím krizových situací. Důsledkem toho je právě využití antikonfliktních týmů, které využívají znalosti psychologie v praxi při komunikaci s jedinci účastnících se různých shromáždění a pochodů s cílem předcházet použití čistě represivní pořádkové jednotky.

Vysvětlil jsem způsob práce jednotlivých složek policie, úkoly, organizační struktury pořádkové jednotky, ale taky jsem zmínil jejich výcvik a materiální vybavení a nastínil jsem techniku a taktiku zásahu proti vystoupení davu.

Dále jsem ve své práci řešil problematiku používání donucovacích prostředků v souvislosti s jejich aplikací proti vystoupenému davu a právní rámec jejich použití. Značná část mé práce se zabývá analýzou legislativy, která je s touto problematikou shromáždění velkého množství lidí spojená. V praxi dochází k tomu, že se zde prolíná velké množství právních předpisů, a proto jsem vybral jednotlivá ustanovení zákonů, které jen považoval, v souvislosti s řešenou problematikou, za nejdůležitější.

V praktické části své práce jsem zpracoval metodiku pro zásah proti skupině osob nebo davu. Takový zásah proti davu je velmi specifický a vyžaduje si obrovskou míru disciplinovanosti a technicko-taktických dovedností. V návaznosti na to je potřeba si uvědomit, že dav je živý organismus a taky se tak chová a vyvíjí. Proto nelze stanovit

nějaký jednotný nebo univerzální postup proti agresivnímu davu. Zákrok proti davu je dynamická děj, který se neustále vyvíjí v čase. Každá situace je determinována nějakými vnějšími vlivy, jako může být místo zásahu, čas zásahu nebo taky celkový kontext situace. Samotný zásah proti davu je až vyvrcholením určitého souboru činnosti, kterému předcházela hluboká a komplexní analýza bezpečnostní situace s vyhodnocením různých alternativ možných postupů. Na souboru těchto činností se kromě policie podílí i mnoho jiných subjektů, což značí, že příprava opatření proti davu je velmi náročná co do vzájemné koordinace všech těchto zúčastněných subjektů.

V závěru práce jsem se pokusil anticipovat předpokládaný vývoj této problematiky. Přičemž jsem vycházel ze současné situace a nedostatků, které je potřeba do budoucna vyřešit.

Vzhledem ke stavu společnosti a stále větší profesionalizaci různých extrémistických hnutí, jejich vzrůstající agresivitě a radikalizaci je nezbytné zachovat koncepci pořádkových jednotek i antikonfliktních týmů. Jsou zde samozřejmě určité nedostatky, ale je potřeba na nich pracovat a zkvalitňovat práci těchto dvou složek.

Věřím, že tato práce splnila svůj cíl a bude přínosem pro další řešení problémů týkajících se zásahu proti agresivnímu davu v jeho nejrůznějších podobách. Tato práce by měla především sloužit jako orientační materiál při zjišťování základních údajů problematiky zásahu proti davu a při řešení otázek dalšího vývoje a dále i jako studijní materiál pro získávání základních znalostí a informací v této oblasti a stejně tak by měla napomoci rozšířit úzké povědomí o této problematice a nastínit možný vývoj.

RESUMÉ

There are many sophisticated debates in these days on usefulness and necessity of particular units of the Police of the Czech Republic (PCR). Namely about anti-riot units and not so long existing anti-conflict teams. I tried to describe in most credible way these two named police units, because just right the anti-riot units are not perceived well in the eyes of the wide public, maybe just because of their presentation in the mass media. There was my aim to destroy the presumptions about these police units. The first one doubts the necessity of the anti-conflict teams and the other actual needs on anti-riot unit in their nowadays strength.

There was a specific goal of my bachelor work: to vindicate these two components of the PCR in the eyes of public and pick up the fact, that there is no other unit being able to substitute the work of the anti-riot units and anti-conflict teams. More over, speak nothing about replacement of these police components. There are no doubts that commercial sphere of business could replace these components, even in the smallest portion of their responsibilities.

I put the mind on the crowd or mob psychology at the beginning of my work. The scientific findings on mob psychology are more and more used in the work of the police components, especially during the crisis situation on the ground. Therefore the anti-conflict teams have been established and are used during these situations. Their knowledge on psychology of communication with the people, taking part in the gatherings, demonstrations and marching is frequently used with the aim to prevent the use of the ultimate police force.

I explained the style of work of the various police components, their tasks, anti-riot units organization structure, I mentioned their drill and training, equipment additionally. More over I sketched technique and tactics of their use against the mob.

I touched the use of force problematic in my work related to their application against the mob and the legal frame of its use. The main part of my work was the analysis of the legislative, related to the big people gathering. There are many law definitions and restrictions related and therefore I picked up particular laws provisions, which I considered, with the described problematic the most important.

I compiled anti-mob-use of force methodology in my work, divided into two subparts – against group and against the mob. Anti-mob-use of force is very specific and requires high

level of discipline and technique-tactical skills and knowledge. We need to take in the mind consequently, that the mob is living organism with its own and very unpredictable developing process. It means there is no scheme how to use the anti-riot units. The use of force will vary case by case. Each situation could be determined with outside influences, e.g. place, time or general context of the situation. The particular use of force is the climax of activities complex including perfect and deep security situation analysis with the evaluation of possible and appropriate solutions. Not only the PCR works on it, there are the other legal components taking part in mob-use of force- related situations. It is very big deal which needs perfect coordination of all its participating components.

I tried to anticipate the assumed development of this problematic at the end of my work. Whereas went out of actual situation and imperfections, which need to be solved in the future.

With regard to the society status and professional development of the various extremistic movements, their increasing brutality and radicalization there is a need to keep the conception of anti-riot units and anti-conflict teams. There are some certain imperfections, but nothing is perfect and through the systematic work we can minimize them.

I pray that this work reached its goal and would valuable asset for further trouble solutions against the mob violence in its various and specific shapes. This work should be, above all, the basic source material for analysis basic data of the anti-riot problematic and for further development solution finding and more over as study minimum of the knowledge and information in this problematic. Finally it should help with very low awareness on this problematic and predict future development.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CANETTI, Elias. Masa a moc. Vyd. 2. Praha : Academia, 2007. 622 s. ISBN 978-80-200-1512-9.
- [2] HURTA, Josef; LAUCKÝ, Vladimír. Managment bezpečnostního inženýrství. Vyd. 1. Zlín : Univerzita Tomáše Bati, 2006. 172 s. ISBN 80-7318-412-5.
- [3] KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František. Komerční Bezpečnost : soukromé bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur. Vyd. 1. Praha : ASPI, 2007. 338 s. ISBN 978-80-7357-309-6.
- [4] Komentář k použití zbraně a donucovacích prostředků. Praha : Policejní prezidium České republiky.
- [5] LE BON, Gustav. Psychologie davu, Praha : KRA, 1994. 159 s. ISBN 80-901527-8-3.
- [6] LAUCKÝ, Vladimír. Speciální bezpečnostní technologie. Vyd. 1. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0.
- [7] LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti I. Vyd. 3. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. 81 s. ISBN 978-80-7318-889-4.
- [8] LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Vyd. 2. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
- [9] Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009. [cit. 2011-08-04] Dostupný z WWW : <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-manual-pro-obce-k-zakonu-o-pravu-shromazdovacim.aspx>>.
- [10] Metodická příručka č. 1/2008 ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků příslušníky Policie České republiky. Policejní prezidium České republiky. 2008.
- [11] ORTEGA Y GASSET, José. Vzpoura davů. Vyd. 1. Praha : Naše Vojsko, 1993. 160 s. ISBN 80-206-0072-8.
- [12] PETR, Jaroslav. V davu hrozí smrt udušením. Praha : zpravodajský server Lidových novin [online]. 2005. [cit. 2010-07-11] Dostupný z WWW :

<http://www.lidovky.cz/ln_veda.asp?r=ln_veda&c=1051203_135631_ln_veda_blh.>.

- [13] pplk. Mgr. Agh, K.; pplk. PhDr. Radosta, S. Koncept Speciálních pořádkových jednotek. Praha : Policejní prezidium České republiky. 2009.
- [14] Přehled právní úpravy vztahující se k pořádání akcí technopárty. Ministerstvo vnitra České republiky odbordozoru a kontroly veřejné správy [online]. 2006. [cit. 2011-08-04] Dostupný z WWW : <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/dokumenty/technop-pr-upr.pdf>>.
- [15] ŠEVČÍK, Roman; SUDOVÁ, Alena. Služba pořádkové policie. Brno : Vyšší policejní škola MV v Brně, 2008. 118 s.
- [16] Zákon číslo 200/1990 Sb., O přestupcích.
- [17] Zákon číslo 141/1961 Sb., Trestní řád.
- [18] Zákon číslo 40/2009 Sb., Trestní zákon.
- [19] Zákon číslo 273/2008 Sb., O Policii České republiky.
- [20] Zákon číslo 84/1990 Sb., O právu shromažďovacím.
- [21] Zákon číslo 128/2000 Sb., O obecním zřízení.
- [22] Zákon číslo 2/1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- [23] Závazný pokyn policejního prezidenta číslo 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.
- [24] Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření. Ministerstvo vnitra České republiky odbor bezpečnostní politiky [online]. 2010. [cit. 2011-19-04] Dostupný z WWW : <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-1464433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.
- [25] <http://fotbal.sport.cz/clanek/177165-pri-potyckach-s-policii-bylo-v-sofii-zatceno-18-fanousku-cska.html>

- [26] <http://fotbal.sport.cz/clanek/154070-policie-pred-derby-na-letne-zadrzela-a-obvinila-dva-fanousky.html>
- [27] http://www.chachari.cz/galerie.php?kategorie=Banik_A/12_Sezona_10_11/2010_10_24_Banik_Jablonec_1_3
- [28] <http://www.tmaly.cz/galerie/secvicna/>
- [29] <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/antikonfliktni-tym-606/>
- [30] <http://plzensky.denik.cz/multimedia/galerie/2966149.html?section=1,10>
- [31] http://www.mupymup.cz/cz/fotografie/prvni-maj-2007/100_1055

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DEP	Distanční elektrický paralyzér.
SPJ	Speciální pořádková jednotka.
PJ	Pořádková jednotka.
KŘP	Krajského ředitelství policie.
VB	Veřejná bezpečnost.
ČSR	Československé republiky.
ČR	Česká republika.
AKT	Antikonfliktní tým.
MKKC	Mobilní, kontaktní a koordinační centrum.
SBS	Soukromé bezpečnostní služby.
ZoPČR	Zákon o Policii České republiky.
PČR	Policie České republiky.
TŘ	Trestní řád.
ZoPŘ	Zákon o přestupcích.
TZ	Trestní zákon.
TČ	Trestný čin.
ZoSh	Zákon o shromažďování.
odst.	odstavec.
č.	číslo.
Sb.	Sbírky.
atd.	a tak dál.
např.	například.
apod.	a podobně.
písm.	písmeno.

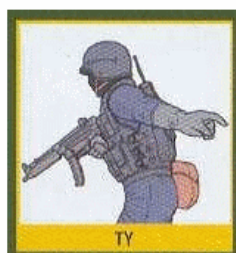
SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Pochod fotbalových chuligánů ulic [25].....	14
Obr. 2. Fanoušci na fotbalovém stadionu [26]	17
Obr. 3. Policisté dehlížející na fotbalové fanoušky [27].....	18
Obr. 4. Kordon policistů pořádkové jednotky [4].....	21
Obr. 5. Policisté pořádkové jednotky při výcviku [28].....	25
Obr. 6. AKT na demonstraci [29].....	29
Obr. 7. Chrániče dolních končetin [28].....	32
Obr. 8. Vodní stříkač [28].....	33
Obr. 9. Vozidlo OKV-P [28].....	34
Obr. 10. Interiér vozidla MKKC [30].....	35
Obr. 11. Policisté pořádkové jednotky [28].....	38
Obr. 12. Policisté pořádkové jednotky pochoduující městem [27].....	40
Obr. 13. Pracovníci SBS na fotbalovém zápase [27].....	44
Obr. 14. Donucovací prostředek vytlačování koňmi [28].....	48
Obr. 15. Donucovací prostředek hmaty a chvaty [30].....	50
Obr. 16. Donucovací prostředek vytlačování štítem [31].....	55
Obr. 17. Omezení osobní svobody osob policisty [28].....	61
Obr. 18. Policie pořádkové jednotky připraveni k zásahu [28].....	70
Obr. 19. Policisté zasahující v parku [27].....	73
Obr. 20. Policisté dohlížející na odjezd vlaku [27].....	81

SEZNAM PŘÍLOH

- PI Používané signály rukou
- PII Úřední záznam o použití donucovacích prostředků

PŘÍLOHA P I: POUŽÍVANÉ SIGNÁLY RUKOU

PŘÍLOHA P II: ÚŘEDNÍ ZÁZNAM O POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

HLAVIČKA ÚTVARU

C. j.

Datum, místo
Počet listů:

Úřední záznam o použití donucovacího prostředku

Dne v hod. na místě:
použil „*hodnost Jméno Příjmení*“ podle § 51 zákona č. 273/2008 Sb., o
Policii České republiky, donucovací prostředek podle § 52 písm. „a) – q)“ zákona
č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
Název donucovacího prostředku:

proti

Jméno a příjmení:
Datum narození:
Místo narození: okres:
Rozený(á):
Státní příslušnost:
Doklad:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):
Současný pobyt (ulice, č. p., místo):
Adresa pro účely doručování (ulice, č. p., místo, PSČ):

Okolnosti použití donucovacího prostředku:

Před použitím donucovacího prostředku **BYLO - NEBYLO** použito výzvy s výstrahou:

Když bylo tak

Když nebylo tak z důvodu:

Použití donucovacího prostředku **BYLO - NEBYLO** účinné.

Když nebylo tak z důvodu:

Použitím donucovacího prostředku **BYLY - NEBYLY** způsobeny následky.

Když byly tak

Škoda na majetku **ANO – NE** *Když ANO tak* Škoda nikoliv nepatrná **ANO – NE**

Zranění osoby **ANO – NE**

Když ANO tak Jméno, příjmení, dat. narození:

.....

Jaké zranění:

.....

Usmrcení osoby **ANO – NE**

Když ANO tak Jméno, příjmení, dat.narození:

Jakým způsobem:

Při zákroku došlo k útoku na policistu **ANO – NE**

Když ANO tak

Zranění policisty **ANO – NE**

Když ANO tak Hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ:

.....

Jaké zranění:

.....

Usmrcen policisty **ANO – NE**

Když ANO tak Hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ:

.....

Jakým způsobem:

.....
Přijata opatření k odstranění následků:

Případný(i) svědek(ci) použití donucovacích prostředků:

Jméno, příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt:

O použití donucovacího prostředku byl vyrozuměn:

.....
dne v hod.

Úřední záznam zpracoval:

Vyplní vedoucí nebo jeho zástupce.

Použití donucovacího prostředku bylo vyhodnoceno dne

jako **OPRÁVNĚNÉ – NEOPRÁVNĚNÉ**ᵝ

Když neoprávněné tak z důvodu:

Vyhodnocení provedl:

ᵝ Nehodící se škrtně